TRST, sreda
17. decembra 1958
Leto XIV. - Št. 298 (4143)

PRIMORSKI DNEVNIK

Cena 30 lir
Tel.: Trst 94-638, 93-808, 37-338 - Gorica 33-82
Poštnina plačana v gotovini

UREDNIŠTVO: UL. MONTECCHI št. 6, II. nad. — TELEFON 93-808 IN 94-638 — Poštni predal 559 — UPRAVA: UL. SV. FRANCISKA št. 20 — Tel. št. 37-338 — Podružnica GORICA: Ulica S. Pellico 1-II. — Tel. 33-82 — OGLASI: od 8. do 12.30 in od 15. do 18. — Tel. 37-338 — CENE OGLASOV: Za vsak mm višine v širini enega stolpca: trgovski 80, finančno-upravni 120, osmrtnice 90 lir. — MALI OGLASI: 30 lir beseda.

NAROČNINA: mesečna 480 lir — vnaprej: četrtletna 1300 lir, polletna 2500 lir, celoletna 4900 lir — Nedeljska številka mesečno 100 lir, letno 1000 lir — FLRJ: v tednu 10 din, nedeljska 20 din, mesečno 250 din — Nedeljska: letno 780, polletno 390, četrtletno 195 din — Poštni tekoči račun: Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — Za FLRJ: ADIT, DZS, Ljubljana, Stritarjeva ul. 3-I., tel. 21-928, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 600-70/3-375

Svet NATO je potrdil stališče štirih glede sovjetskih predlogov o Berlinu

Predlogi se v celoti zavračajo in se poudarja, da se berlinsko vprašanje lahko reši samo v okviru sporazuma o celotnem nemškem vprašanju - Danes bodo začeli pripravljati odgovor Moskvi, ki bo poslan pred novim letom - De Gaulle je popustil glede predlogov o direktoriju

PARIZ, 16. — Današnji seji sveta ministrov NATO je predsedoval nizozemski zunanji minister Luns. Ta je predlagal, naj se dnevni red nekoliko spremeni in naj takoj začnejo razpravljati o Berlinu. Predlagal je, naj o Berlinu razpravljajo na tajni seji. O sklepih so zvečer objavili naslednjo izjavo:

«Atlantski svet je proučil berlinsko vprašanje in izjavlja, da nobena država nima pravice enostransko odtegniti se svojim mednarodnim obveznostim. Mnenja je, da sovjetska odpoved medzavezniških sporazumov o Berlinu ne more v ničemer odvzeti ostalim stranem pravice, ki jim jih ti sporazumi dajejo, ali pa razrešiti Sovjetsko zvezo njenih obveznosti.

Svet izjavlja, da take akcije uničujejo medsebojno zaupanje med narodi, ki je eden od temeljev miru.

Svet se brez pridržkov pridružuje pogledom, ki so jih s tem v zvezi izrekli zunanji ministri Francije, Velike Britanije, ZDA in nemške zvezne republike v svoji izjavi 14. decembra 1958.

Zahteve, ki jih je postavila Sovjetska zveza v svojih notah od 27. novembra, so ustvarile resen položaj, ki ga svet odločno obvladuje.

Svet opominja na odgovornost, ki jo vsaka od držav članic prevzema glede varnosti in blaginje Berlina in glede ohranitve položaja treh velesil v tem mestu.

Države članice ne bi mogle odobriti rešitve, ki bi načenjala vprašanje navzočnosti Francije, ZDA in Velike Britanije v Berlinu, dokler bo njih odgovornost to terjala, in ki ne bi zagotovila svobode kretanja med tem mestom in svobodnim svetom.

Sovjetska zveza bi bila odgovorna za vsako akcijo, ki bi kompromitirala to pravico ali ki bi spravljala v nevarnost to svobodo.

Dva milijona prebivalcev zahodnega Berlina sta s svojimi svobodnimi volitvami ponovno poudarila svojo enotnost in svojo popolno podporo temu stališču.

Svet je mnenja, da se berlinsko vprašanje ne more drugače rešiti nego v okviru sporazuma s Sovjetsko zvezo o celotnem nemškem vprašanju. Pri tem pripominja, da so zahodne države večkrat izrekle pripravljenost proučiti to vprašanje, kakor tudi vprašanje evropske varnosti in razorožitve. Vedno so pripravljene obravnavati vse te zadeve.»

Predstavnik nemške delegacije von Eckardt je izjavil, da bodo tri zahodne velesile in Zahodna Nemčija začele jutri pripravljati odgovor na sovjetsko noto o Berlinu.

Diplomatski visoki funkcionarji štirih držav bodo začeli pripravljati dokumente jutri, da bodo ostale države NATO lahko izrekle svoje mnenje. Zahodne note bodo poslali v Moskvo za božič ali vsekakor pred novim letom.

Predstavnik je zatem izjavil, da bi se morali morebitni razgovori s Sovjetsko zvezo nadaljevati od tam, kjer so se ustavili na ženevski konferenci leta 1955. «Ti razgovori so seveda mogoči, je dodal, samo če SZ umakne svoj ultimat o Berlinu.» Dodal je, da so ti sklepi v skladu s stališčem, ki sta ga zavzela Adenauer in župan Brandt.

Na vprašanje, kako naj bi se razgovori začeli, je predstavnik odgovoril, da je sedaj potrebno čakati reakcijo Moskve, ki bo nedvomno prišla.

Na jutranji ožji seji je francoski zunanji minister De Murville poročal o nedeljskem razgovoru med zunanjimi ministri Velike Britanije, Francije in ZDA. Dodal je, da izjava, ki je bila objavljena, ni pomenila formalnega sklepa, ker so se hoteli štirje ministri prej posvetovati v okviru atlantskega sveta.

Za njim je govoril zunanji minister von Brentano, ki je poudaril, da je edina možna rešitev za Berlin, da se iz njega napravi prestolnica združene Nemčije.

Predsednik italijanske vlade in zunanji minister Fanfani je v celoti podprl stališče štirih zunanjih ministrov. Pripomnil pa je, da je treba proučiti konstruktivne predloge o vseh vprašanjih, ki se tičejo odnosov med Vzhodom in Zahodom.

Ameriški državni tajnik Dulles je na dolgo govoril o političnem, pravnem in vojaškem položaju Berlina. Dejal je, da je položaj zelo resen, in da mora Zahod preprečiti, da bi Hruščev dosegel še tak najmanjši uspeh, ker bi to pomenilo «prvi korak h končni katastrofi v Evropi». Dulles je tudi izjavil, da so dogovori, ki so sklenjeni po drugi svetovni vojni, bili v veliki meri v korist Sovjetski zvezi. Omenil je zatem navodila predsednikov vlad na ženevski konferenci leta 1955, na kateri so se predstavniki ZDA, Velike Britanije, SZ in Francije sporazumeli, da so vse štiri države odgovorne za rešitev nemškega vprašanja in da Berlin spada v okvir tega vprašanja. Dulles je pripomnil, da bi bilo «groteskno predlagati sklenitev novega sporazuma na ruševinah starih sporazumov».

Dulles je zatem dejal, da Sovjetska zveza ne bo napravila nobenega napadalnega dejanja, če bodo atlantske države dovolj odločne. «Mislimo, je dejal Dulles, da Sovjetska zveza ne bo tvegala vojne za Berlin. Zato imamo zaupanje. Atlantsko zavezništvo je dovolj močno, da se ne ustraši groženj sovjetske propagande. Ne smemo dopustiti videza uspeha drzne in nepremišljene pobude.»

Po seji je nemški zunanji minister von Brentano izjavil, da je zadovoljen z uspehom seje.

Na popoldanski seji so ministri razpravljali o poročilu tajnika Spaaka v zvezi s političnimi posvetovanji med državami članicami. Poročilo in njegovi zaključki so bili soglasno sprejeti.

Med odobrenimi zaključki je priporočilo za okrepitev političnih posvetovanj med članicami. Ker sta grški in turški delegat obžalovala pomanjkanje gospodarskega sodelovanja v okviru NATO, je Spaak pripomnil, da so to vprašanje že proučevali pristojni ministri na včerajšnji seji OEEC. Zvedelo pa se je, da bo končno poročilo na kratko omenilo tudi željo za izboljšanje gospodarskega sodelovanja.

Spaak je na nocojšnji tiskovni konferenci govoril o skupni izjavi glede Berlina in dejal, da je ta izjava važna, ter da «ne vsebuje nobenega izzivalnega elementa, pač pa dokazuje, da grožnja nikoli ne koristi».

Časnikarji so Spaaka vprašali, ali so na seji govorili tudi o De Gaullovem načrtu za atlantski direktorij. Spaak je odgovoril: «Atlantski svet ni imel naloge razpravljati o pismih generala De Gaulla, ki zaradi tega ne predstavljajo dokumenta NATO. Lahko pa izjavim, da je francoska delegacija aktivno sodelovala pri diskusiji in je odobrila načela o političnem posvetovanju, ki jih vsebuje zadevno poročilo.»

Zvedelo se je, da so se med privatnimi razgovori Dullesa z De Gaullom in z drugimi sporazumeli, da za sedaj odložijo vprašanje direktorija.

Sovjetska agencija TASS obtožuje nocoj ameriškega državnega tajnika Dullesa, da je na današnjem zasedanju sveta NATO v Parizu «prikazal v potvorjeni luči smotre sovjetske zunanje politike». TASS dodaja, da je Dulles v svojem govoru «napravil vse, kar je mogel, da zagotovi «soglasno» podporo stališču štirih držav (ZDA, Velike Britanije, Francije in Zahodne Nemčije), ki skušajo za vsako ceno ohraniti sedanje stanje v Berlinu.

«Dullesov govor, pravi dalje TASS, je bil očitno preračunan za pritiskanje na tiste navzoče, ki niso zadovoljni z izključno negativnim stališčem štirih ministrov in ki ne bi hoteli, da bi se zaprla vrata na pogajanja med Vzhodom in Zahodom.»

Fanfanijev razgovor z Dullesom

PARIZ, 16. — Danes se je De Gaulle razgovarjal s predsednikom italijanske vlade Fanfanijem in z avstrijskim zunanjim ministrom Figlom.

Fanfani se je v ameriškem poslaništvu pozneje sestal z Dullesom. Razgovor je trajal pol ure. Fanfani je izjavil, da je bil z razgovorom zelo zadovoljen.

«Galeb» 150 milj južno od Kočina

KOČIN, 16. — Trije rušilci indijske vojaške mornarice so pozdravili danes zjutraj ob 8. uri po krajevnem času 150 milj južno od indijske luke Kočin predsednika republike maršala Tita, ki na «Galebu» potuje na uraden obisk v Indonezijo.

Zasedanje gospodarskega jugosl.-poljskega odbora

BEOGRAD, 16. — V Beogradu se je danes pričelo drugo zasedanje jugoslovansko-poljskega odbora za gospodarsko sodelovanje, ki je bil ustanovljen na osnovi sporazuma med Jugoslavijo in Poljsko dne 20. februarja letos. Naloga odbora je, da daje obema vladama konkretne predloge za razširitev gospodarskega sodelovanja. Odbor bo na zasedanju proučil vprašanje kooperacije jugoslovanskih in poljskih podjetij za izgradnjo strojev in ladijske opreme in vprašanj investicijskega sporazuma. Poleg tega so na dnevnem redu vprašanja s področja znanstveno-tehničnega sodelovanja in izmenjava mišljenj o sklenitvi dolgoročnega trgovinskega sporazuma. Odbor bo jutri nadaljeval delo v komisijah za znanstveno-tehnično sodelovanje, za zunanjo trgovino in za kooperacijo.

Ob proslavi 40. obletnice ustanovitve Komunistične partije Poljske je CK Zveze komunistov Jugoslavije poslal brzojavne pozdrave in čestitke z iskreno željo za nadaljnji uspeh komunizma in narode Poljske v uresničenju velikega ideala za izgradnjo socializma in za nadaljnji uspeh v borbi za mir v svetu.

Uradno sporočilo CK KP Kitajske

Maocetung ne bo več kandidiral za predsednika LR Kitajske

Ostal pa bo predsednik KP - Protislovni komentarji v inozemstvu - Resolucijo je prebral na dve in polurnem razgovoru tujim diplomatom zunanji minister Čen Ji

PEKING, 16. — Kitajski zunanji minister Čen Ji je danes uradno obvestil diplomatski zbor v Pekingu, da predsednik Maocetung ne bo zahteval obnovitve svojega mandata za predsednika LR Kitajske. Čen Ji je sporočil, da je centralni komite KP, ki se je sestal na plenarni seji 10. decembra, odobril predlog Maocetunga. Ostal pa bo predsednik komunistične partije.

Čen Ji je med razgovorom z diplomati, ki je trajal dve uri in pol, prebral resolucijo CK KP, v kateri je med drugim rečeno:

«V zadnjih desetih letih je predsednik Maocetung večkrat izrazil komunistični partiji svojo željo, da bi se odpovedal predsedstvu republike. Po dolgi proučitvi tega vprašanja je centralni komite na svoji plenarni seji sklenil odobriti predlog Maocetunga, da ne postavi svoje kandidature na prihodnjem zasedanju ljudske skupščine. Maocetung bo ostal predsednik partije in bo na ta način posvetil vse svoje sile političnemu vodstvu in določanju linije partije in države. Tako bo lahko posvetil več časa teoretičnemu študiju marksizma in leninizma, ne da bi ga od tega odvračala utrujajoča naloga poglavarja države. Ta sklep je bil sprejet v interesu partije in kitajskega ljudstva. Maocetung bo ostal voditelj partije in ljudstva. Če bi položaj narekoval, da Maocetung ponovno postane predsednik republike, bi lahko bil ponovno izvoljen na to mesto v skladu s sklepom partije. To resolucijo bo treba skrbno obrazložiti v partiji in izven nje, posebno pa v ljudskih komunah, na univerzah in v drugih kolektivnih organizmih, da bodo vsi dobro razumeli njen pomen in da ne bo povzročala nesporazumljenj».

Ko je prebral resolucijo, je minister Čen Ji izjavil:

«Resolucija centralnega komiteja je bila sprejeta z željo, da se predsednik Maocetung reši preveč težavne naloge predsedstva republike, zato da se bo lahko posvetil važnejšim nalogam. Želja predsednika Maocetunga ni nenadna. On se je za to odločil že zdavnaj. O tem je govoril tudi meni že leta 1954. Res je, da goji kitajsko ljudstvo čustva globokega spoštovanja do Maocetunga in je zaskrbljeno zaradi te spremembe. Toda resolucija centralnega komiteja mu bo pojasnjena in mora zaradi tega opustiti slehernno bojazen in zaskrbljenost. Pozneje bo razumelo pomen te resolucije».

Minister je dalje izjavil, da so v Pekingu znana upanja nekaterih tujih komentatorjev glede možnosti, da bi na Kitajskem nastala zmeda in da bi se ljudska vlada zrušila. Glede tega je dejal, da se bodo ljudske skupnosti razvijale in bodo čez nekaj let pokazale koristi, ki so s tem povezane. Na drugi strani pa se bo ugled Maocetunga stalno dvigal.

Zunanji minister je tudi zavrnil tezo nekaterih opazovalcev, da sklep, da se ne obnovi mandat Maocetunga, izhaja iz neuspeha načrtov za osvoboditev obalnih otokov. Prav tako je treba izključiti vsako krizo v kitajski komunistični stranki, o kateri se govori, da se njeni voditelji borijo, da si prisvojijo oblast. «Dejansko, je zaključil minister, je teza, da bo vloga Maocetunga ošibela, samo pobožna želja, in kitajsko ljudstvo je bolj kot kdaj koli ob strani svojega voditelja».

Maocetung je bil izvoljen za predsednika republike septembra 1954 za štiri leta. Sedaj ima 65 let. Med najbolj verjetne kandidate za predsednika republike se štejejo sedanji podpredsednik Ču Teh in predsednik ljudske skupščine Liu Sao Ci. Na Kitajskem vrši funkcije in oblast države predsednik republike skupno s 66 člani stalnega odbora ljudske skupščine.

Nekateri tuji diplomati in opazovalci izjavljajo, da niso presenečeni nad Maocetungovim sklepom, ker da se je zadnje čase vedno bolj redko pojavljal v javnosti, ter da se je predvidevalo, da bo zapustil predsedstvo republike in da bo začel pisati doktrinarsko delo, v katerem bo obrazložil sedanji razvoj na Kitajskem. Samo malo opazovalcev je mnenja, da je umik Maocetunga neka oblika odstavitve. Večina se strinja, da bo Maocetung kot predsednik stranke ostal najvažnejša osebnost, kar se tiče vodilnega mesta in ugleda v državi.

Dopisniki londonskih listov «Times», «Daily Telegraph» in «News Chronicle» v Hong Kongu pišejo da so v diplomatskih in političnih krogih v Hong Kongu mnenja, da Maocetungov sklep ne pomeni zmanjšanja njegove oblasti, ker bo še vedno ostal predsednik stranke. V Hong Kongu pravijo, da so neutemeljene trditve kitajskih nacionalistov, da je Maocetung v sporu z drugimi komunističnimi voditelji zaradi neuspeha ofenzive proti Formozi ali pa zaradi vprašanj, ki so povezana z načrtom o «skupnostih».

Predstavnik ameriškega državnega departmaja White pa je danes izjavil, da je državni departma obveščen o nezadovoljstvu na Kitajskem zaradi skrajnega zatiranja. «Značilno je ugotoviti,» je dejal White, «da se je Maocetungu zdelo potrebno zapustiti mesto predsednika republike, zato da posveti več časa partijskemu delovanju. To delovanje je težavnejše zaradi naporov stranke, da poveča svoje nadzorstvo nad ljudstvom s sistemom skupnosti.»

Tudi v Tokiu so mnenja, da bo Maocetunng še vedo ostal glavni voditelj na Kitajskem. Tu zavračajo idejo da je Maocetunga odstranila z oblasti neka strankarska skupina, ali pa da je odstopil zaradi nezadovoljstva ljudstva. Prav tako izključujejo domnevo, da bo njegova ostavka povzročila večje spremembe kitajske politike.

Če je res, poudarjajo v teh krogih, da so napake in pomanjkanje človečanstva pri organiziranju skupnosti, povzročile kritike in nezadovoljstvo; če je res, da je delni neuspeh lahko pripravil Maocetunga do tega, da zapusti odgovornost za izvršno oblast, se ne zdi verjetno, da so v stranki izvajali pritisk nanj, da bi prevzel odgovornost za neuspeh akcije proti Kvemoju in za odpor proti skupnostim.

V teh krogih pripominjajo dalje, da bi bila napaka gledati na položaj v Pekingu kakor na položaj v Moskvi češ da so v centralnem komiteju osebnosti, ki kujejo zarote, da se polastijo oblasti. «Umik Maocetunga,» zaključujejo, se bo izvršil po njegovi volji in postopoma, da se preprečijo nevarne in nenadne spremembe, a umik ne bo znak nove faze kitajskega komunizma.»

Ugotovitve parlamentarne komisije o aferi Giuffrè pred parlamentom

Vsebina poročila še ni znana - Saragat noče biti več načelnik poslanske skupine PSDI

(Od našega dopisnika)

RIM, 16. — Danes popoldne bosta oba predsednika parlamenta — Leone v poslanski zbornici, Merzagora pa v senatu — prebrala sklepe parlamentarne preiskovalne komisije o aferi Giuffrè. Vsebina poročila ni znana. Ve se le, da so sklepi formulirani zelo na kratko, in sicer samo na osmih tipkanih straneh. Do razprave v parlamentu pa ne bo moglo priti pred prazniki. Pač pa se že sedaj ugiba glede vsebine poročila, predvsem o tistem delu, kamor komisija ni mogla dovolj prodreti zaradi že znanega določila, da zaslišali državni uradniki niso smeli izdati uradne tajnosti. Tu gre v prvi vrsti za povezavo med prvaki Katoliške akcije Geddo in Vincijem z Giuffrejevo banko. Vsekakor bo Gedda prej ali slej moral zapustiti funkcijo predsednika Katoliške akcije, kar pa se verjetno ne bo zgodilo tako kmalu, da se ne bi zdelo, da je bil odstavljen zaradi Giuffrejeve afere. Tudi glavni urednik bolonjskega demokristjanskega glasila «Avvenire d'Italia» poslanec Raimondo Manzini bo verjetno moral podati ostavko, ker je znano, da je Giuffre podpiral njegov dnevnik s precejšnjo vsoto milijonov.

Danes se je zopet sestala poslanska zbornica. Na številne interpelacije in vprašanja so odgovarjali razni podtajniki. Najbolj zanimiv je bil misinski poslanec Cucco, ki je po poklicu zdravnik in ki je izjavil, da ni od 10.000 obolelih od pljučnega raka nobenega, ki ne bi bil kadilec; zato je zahteval, naj uprava državnega monopola preneha s propagando za kajenje. Podtajnik v ministrstvu za zdravstvo je odgovoril, da take propagande monopol že dolgo let ne počenja več.

Giuseppe Saragat pa je sporočil javnosti, da je dal ostavko na funkcijo predsednika socialdemokratske parlamentarne skupine, ker kljub njegovi izrecni zahtevi poslanci Giancarlo Matteotti, Lupis, Romita, Segreto in Tremello ni niso prisostvovali seji poslanske zbornice, ko se je glasovalo o vladnem zakonskem odloku za ureditev zelenjavnih in sadnih trgov, ter je zaradi tega vlada ostala v manjšini. Pravijo, da bodo Saragata njegovi poslanci prosili, naj ostane na svojem mestu. Kdor pozna Saragatovo občutljivost trdi, da bo prošnjo zelo rad uslišal.

Glede datuma ponovnega sestanka zasedanja parlamenta po praznikih je predsednik parlamentarne skupine PSI izjavil, da ima njegova stranka kongres v Neaplju od 15. do 18. januarja in da zaradi tega ne bo podprl fašističnega predloga, naj se letošnje novoletne počitnice skrajšajo.

Med mnogimi predlogi za spremembo parlamentarnega pravilnika je tudi predlog, da morata obe zbornici odobriti vsak ustavni zakon v treh mesecih. Ta predlog je važen tudi za ustavni zakon za volitve senatorjev v tržaški pokrajini. Če bo sprememba pravilnika odobrena v tem smislu, potem obstaja možnost, da bodo volitve tržaških senatorjev že spomladi.

A. P.

Kennanova opozorila Zahodu

NEW YORK, 16. — V članku, ki ga objavlja revija «Foreign Affairs», piše bivši ameriški poslanik v Moskvi George Kennan, da sedanja berlinska kriza znova načenja celotno nemško vprašanje in morda tudi Zahodu zadnjo priložnost za revizijo njegovega stališča do metod, ki to vprašanje lahko rešijo.

Kennan pravi, da je njegov načrt o «odmiku», ki ga je obrazložil na številnih predavanjih, še vedno najboljši za rešitev sedanjega položaja v Evropi.

«Rusija,» piše Kennan «ne bo nikoli zapustila Srednje Evrope, dokler se bo bala, da bo nekatera od tamkajšnjih držav lahko vključena v neko vojaško zavezništvo, ki bi bilo naperjeno proti Vzhodu.» Poslanik pravi zatem, da je potrebno najti kompromis in da zahodne države ne morejo vztrajati na zahtevi po «mali Evropi» in hkrati po Berlinu. Prav tako ne morejo niti misliti, da sedanja toga delitev Evrope lahko traja v sedanji obliki.

Koncepcija «zajezitve» komunizma, ki se je uporabljala po drugi svetovni vojni, nadaljuje Kennan, je imela namen nadzorovati sovjetske ambicije, dokler ne bo Zahod vojaško tako močan, da lahko doseže kompromis s pogoji, ki bodo za nas ugodnejši kakor bi bili tedaj.»

Kennan ugotavlja, da bo čez nekaj let vojaška moč Zahodne Nemčije enaka moči sil NATO, ki so sedaj razmeščene na njenem ozemlju. Ko se bo to zgodilo, ne bo umik sil NATO iz Nemčije ošibil položaja Zahoda. Poslanik pravi, da Zahod ne sme napraviti napake in čakati, da bi vojaška moč Zahodne Nemčije presegla moč sedanjih sil NATO na njenem ozemlju, kajti v takem primeru bi lahko zgubila svoj položaj za pogajanja z Rusijo. Poleg tega pa ne sme NATO vztrajati na tem, da mora Sovjetska zveza brezpogojno kapitulirati, kar se tiče njenih interesov v Srednji in Vzhodni Evropi, ker bi se to stališče lahko spremenilo na podlagi rusko-nemškega kompromisa v poraz enotnosti zahodnega zavezništva. Na koncu pravi Kennan, da je po njegovem mnenju še vedno mogoče najti v Evropi političen kompromis.

De Gaullovi očitki Dullesu

PARIZ, 16. — Iz ameriških virov se je izvedelo, da se je general De Gaulle med svojim včerajšnjim razgovorom z Dullesom pritoževal, ker se je ameriška delegacija vzdržala pri sobotnem glasovanju o Alžiriji v skupščini OZN. Dulles je De Gaullu pojasnil vzroke tega vzdržanja

Francoska vlada poudarja, da bi morale ZDA glasovati proti resoluciji o Alžiriji, ker se njih vzdržanje lahko tolmači kot morebitna spodbuda Alžircem. V ameriških krogih pa trdijo, da je bil razgovor med Dullesom in De Gaullom vsekakor «prisrčen». Zvedelo se je tudi, da Dulles ni izročil nobenega posebnega Eisenhowerjevega sporočila za gen. De Gaulla.

Iz francoskih virov pa se je zvedelo, da bo De Gaulle prihodnje leto obiskal ZDA. Diplomatski opazovalci pripominjajo, da bo De Gaulle verjetno izvoljen za predsednika republike in zato bo njegov obisk v ZDA državni obisk.

VARSAVA, 16. — Podpredsednik sovjetske vlade Mikojan je prišel danes v Varšavo, kot vodja sovjetske delegacije, ki se bo udeležila proslav ob 40. obletnici KP Poljske.

Komentarji k sporu v okviru OEEC

Obtožbe proti De Gaullu da hoče onemogočiti skupno tržišče

Izjave britanskega ministra za trgovino - Spor med Zahodno Nemčijo in ZDA zaradi uvoza ameriškega premoga

PARIZ, 16. — Po sinočnji seji sveta ministrov OEEC je britanski finančni minister Amory izjavil, da sklep o ponovnem sestanku 15. januarja «dokazuje, da se ni opustilo upanje na sporazum».

Kar se tiče možnosti povračilnih ukrepov držav nečlanic skupnega tržišča, je Amory izjavil da bo potrebno počakati na rezultate sestanka 15. januarja.

Angleški minister za trgovino Eccles, ki se je danes vrnil iz Pariza v London, pa je izjavil, da v Parizu ni šlo za spor samo med Francijo in Veliko Britanijo, pač pa za spor med šestimi državami skupnega tržišča in ostalimi državami OEEC. Minister je dodal: «Govorili smo v imenu enajstih. Izjavili smo, da nočemo, da bi se 1. januarja, ko začne delovati skupno tržišče, začela diskriminacija proti britanski trgovini. O tem se vsi strinjamo, Angleži, Norvežani, Švedi ali Švicarji.

Minister je nadaljeval: «Če se bo ustvarilo skupno tržišče z izključitvijo drugih področij trgovine — kar se bo zgodilo v bližnji prihodnosti — tedaj to pomeni, da bodo države skupnega tržišča ukinile svoje kontingente in zmanjšale svoje tarife. Toda prav tako je res, da bo naša trgovina trpela, če ne bo nič storjenega, da bi tudi mi uživali te koristi. Šestim državam pravimo, da, če nam ne mislijo dovoliti višjega odstotka prodaj, bomo morali znova pregledati naše stališče, kar se tiče naših nakupov v državah skupne trgovine. Skoraj vse delegacije so vedele, da bodo pogajanja težavna. Rečeno je bilo, da sem jaz žugal francoskemu zunanjemu ministru. Res pa je, da mi je on prvi žugal. In jaz sem mu jih povedal. To je kakor pri golfu; sedaj smo izenačili.»

Na vprašanje v zvezi s tako imenovanimi gospodarskimi grožnjami je Eccles izjavil: «Mi mislimo, da, če ima šest držav večjo možnost prodajati svoje proizvode, n. pr. avtomobile, v notranjosti skupnega tržišča, bi morali dovoliti enake možnosti angleškim industrijcem, kakor to narekujejo obveznosti v okviru OEEC. Če se nam to ne dovoli v skladu z določbami OEEC, bomo morali braniti naše interese.»

Francoski progresivni «Liberation» piše, da je imel včerajšnji razgovor De Gaulla namen preprečiti razdor med Parizom in Londonom in pripraviti v prihodnjih dneh arbitražo, ter dodaja: «Poluradno pa številni ameriški in nemški diplomati, ki so pod vtisom tega, kar imenujemo supernacionalizem generala De Gaulla, obtožujejo predsednika francoske vlade, da namenoma potiska stvari v slabšo stran, zato da konec koncev onemogoči skupno tržišče, kateremu je on, kakor je znano, preden je prevzel oblast, odločno nasprotoval.»

Ameriški državni departma pa je sporočil, da je ameriška vlada uradno obvestila Zahodno Nemčijo, da se bo odločno uprla vsakemu ukrepu bonnske vlade, ki bi določal takojšnje in znatne omejitve uvoza ameriškega premoga. Take namene je državnemu departmaju sporočil zahodnonemški minister za gospodarstvo Westrick med včerajšnjim razgovorom s predstavniki ameriške premogovne industrije.

V ameriških uradnih krogih pojasnjujejo, da namerava bonnska vlada zmanjšati za dva ali tri milijone ton letno uvoz ameriškega premoga, ki je letos dosegel dvanajst milijonov ton. V ameriških uradnih krogih nočejo govoriti, kakšne povračilne ukrepe bi ameriška vlada odredila v primeru, da se bonnska vlada ne bi odpovedala svojemu načrtu.

Rountree pri Kasemu

BAGDAD, 16. — Namestnik državnega tajnika ZDA William Rountree, ki potuje po deželah Srednjega vzhoda, je imel danes razgovor z iraškim ministrskim predsednikom Kasemom. Govorila sta eno uro in verjetno bosta razgovor zvečer še nadaljevala. Možno, da sta govorila tudi o bagdadskem paktu. Radio Bagdad je dejal, da je namen obiska ta, da postanejo vezi prijateljstva med Irakom in ZDA še tesnejše. Obenem pa je radio sporočil, da je Kasem popoldne sprejel tudi sovjetskega veleposlanika Grigorija Zajceva.

Zaradi včerajšnjih demonstracij proti Rountreeju ob njegovem prihodu je danes vlada poskrbela za varnost gosta s tem, da je močno zastražila veleposlaništvo ZDA. Rountree se je peljal h Kasemu na iraškem vojaškem avtomobilu v spremstvu jeepa z vojaki. Sicer pa danes ni bilo nikakega incidenta.

Radio Bagdad je danes javil, da je iraška vlada sklenila zapreti mejo z Iranom ter tudi ukiniti telekomunikacije s to državo.

«Pravda» je že objavila celotni referat Hruščeva na zasedanju CK KP SZ

Pred nekaterimi reformami na področju poljedelstva?

Prvič se v Moskvi poroča o zasedanju CK še med trajanjem tega zasedanja - Hruščev je v svojem referatu o razvoju poljedelstva v zadnjih letih večkrat ostro napadel protipartijsko skupino

MOSKVA, 16. — Dve novosti sta takoj padli v oči opazovalcem v Moskvi. Današnja «Pravda» je objavila na 6 in pol strani ves včerajšnji referat Hruščeva na zasedanju CK KP SZ. Drugi listi so objavili izvleček, dolg po eno stran ali eno in pol. Tako se je prvič zgodilo, da je bil tekst referata objavljen v tisku pred zaključno resolucijo ali sklepom na zasedanju. Druga novost pa je v tem, da je sploh javno objavljeno, da CK zaseda. «Plenum centralnega komiteja nadaljuje svoje delo,» je z velikimi črkami objavljeno v «Pravdi», medtem ko so se do sedaj poročila o zasedanjih CK objavljala dva, tri in včasih še več dni po zasedanju.

Ti dve novosti in ostri napadi na protipartijsko skupino najbrž kažejo, tako mislijo zahodni krogi v Moskvi, na važnost sedanjega zasedanja.

Poročilo Hruščeva se nanaša na razvoj kmetijskega gospodarstva v zadnjih petih letih in s tem v zvezi je ponovno večkrat napadel protipartijsko skupino Malenkova, Kaganoviča, Molotova, Bulganina in Šepilova. Glavne strele pa so letele v Malenkova in Molotova Ostri napadi na Molotova so značilni v trenutku, ko se govori o vsaj delnem umiku Maocetunga. Molotov je namreč prav na Kitajskem užival določeno podporo.

Preden je v svojem referatu sprožil svoj oster napad na protipartijsko skupino, je Hruščev podčrtal da so l. 1953 kolhozi in sovhozi — kljub temu, da so bile rane vojne že ozdravljene — niso uspeli zadostiti potrebam dežele po poljedelskih proizvodih; razvoj te proizvodnje se je celo ustavil. Prišlo je do nevarnega nesorazmerja med razvojem poljedelstva in industrije. To nesorazmerje je grozilo zavreti nadaljnji polet socialistične industrije, razvoj blagostanja delavcev ter pot dežele v socializem.

Tedaj je partija po načelu materialne stimulacije kolhoznikov nabavila stotisoče traktorjev ter milijone raznih strojev. Uvedla je nov načrtovalni sistem z valorizacijo milijonov hektarov deviške zemlje. In prav proti tem koristnim reformam, ki so v letih 1954-58 pripomogle, da se je vrednost letne proizvodnje dvignila za 100 milijonov rubljev v primeri s «suhimi» leti 1949-53, se je dvignila protipartijska skupina Malenkova, Kaganoviča, Molotova, Bulganina in Šepilova. Tako so se borili proti uporabi deviške zemlje. Pri tem je Nikita Hruščev napadel Molotova bolj kot druge, češ da je ta ukrep označeval za «nedonosno gospodarsko operacijo». V resnici pa je ta ukrep pripomogel do znatnega poviška pridelka žita v SZ. Če je namreč bilo v l. 1954-58 investiranih 30 milijard in 700 milijonov rubljev v ta namen, je pa država imela od tega nad 18 milijard rubljev čistega dohodka.

Protipartijska skupina je hotela tudi zavreti patriotski polet kolhozov. Zaradi tega so nastali avantgardni sovhozi, da se je omogočil hitrejši razvoj živinoreje in da je bila prekoračena proizvodnja mesa pro capite ZDA. Hruščev je nadalje močno napadel Molotova, da je on odgovoren za zelo nepriljubljen ukrep na podeželju o povišanju vsot, ki so jih morali kmetje podpisovati za vsakoletna notranja posojila v SZ.

Zelo ostro je Hruščev napadel protipartijsko skupino tudi zaradi tega, ker se je protivila ukinitvi obvezne oddaje živil, ki so jih pridelali na zasebni zemlji kolhozniki delavci in uradniki. Toda prav ta ukinitev je spodbudila kmete. Oddaje se ne le niso zmanjšale, pač pa so se močno povečale. Malenkov, Kaganovič in drugi so tako pokazali, da ne razumejo ničesar o poljedelstvu. Malenkova je Hruščev obtožil, da je potvoril številke o proizvodnji žita v l. 1952, da bi ustvaril vero, da je problem žita rešen. S tem pa je hotel samo prikriti neuspehe v poljedelstvu, za katero je bil odgovoren. Varal je partijo in ljudstvo ,ko je s tribune XIX. kongresa l. 1952 zatrjeval, da je znašal pridelek žita v Rusiji 115 milijonov ton, medtem ko je bil v resnici nižji od 90 milijonov. In l. 1953 se je glede žitne letine nahajala SZ na ravni predrevolucijske Rusije.

V svojem referatu pa je Hruščev podal zelo optimistične podatke za proizvodnjo zadnjih let. Tako je letos dosegla SZ svojo najvišjo letino žita. Pridelala je nad 136 milijonov ton. Dostavil pa je, da bi ga bilo treba 160 do 176 milijonov ton letno da bi popolnoma zadovoljili potrebe dežele. Pač pa zavzema SZ prvo mesto v globalni proizvodnji masla. L. 1957 je bila proizvodnja masla v SZ za 47.000 ton višja kot v ZDA. L. 1959 pa bo proizvodnja mleka v SZ enaka ali pa celo večja kot v ZDA. Tudi v proizvodnji volne ima SZ prvo mesto na svetu. Proizvodnja mleka, mesa, bombaža ter število živine je v stalnem porastu. Proizvodnja mesa za zakol je v primeri z l. 1953 porasla za 35 odst. ter v l. 1958 dosegla 2 milijona 100 tisoč ton. Proizvodnja mleka se je od 1953 povečala za 58 odst. Pridelek bombaža je dosegel 4 milijone 200 tisoč ton, to je 700 tisoč ton več kot l. 1953 ter 1,5-krat več kot l. 1958 v ZDA.

Ko je na dolgo govoril o glavni vlogi sovhozov in kolhozov v razvoju poljedelstva, je Hruščev potem dejal: «Naš namen je, da z vsemi sredstvi razvijamo trgovinski značaj poljedelskega gospodarstvo, ker razvoj trgovinskih odnosov vodi k obilju poljedelskih proizvodov na trgu. In to je eden izmed glavnih faktorjev v zmagovitem pohodu h komunizmu.» Ne da bi podrobno razložil kaj pri tem misli, je Hruščev tudi dejal, da se je treba izogibati omejevanju pobud kolhoznikov.

Zvečer je govoril o poročilu Hruščeva komentator radia Moskva. Po mnenju opazovalcev napovedujejo njegovi izrazi «življenjska važnost vprašanj», ki jih plenum obravnava «nove naloge» ter «nov poziv», ki bo naslovljen na ljudstvo, da je Hruščev na zasedanju predlagal nekatere reforme na področju poljedelstva.

Iveković o sovjetskem predlogu za Berlin

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 16. — Jugoslovanski veleposlanik v Pragi Jakša Petrić je odšel včeraj s sprejema, ki ga je priredil predsednik češkoslovaške republike in prvi tajnik KP Češkoslovaške Anton Novotny v čast madžarski partijski in vladni delegaciji, ker je član politbiroja in tajnik CK madžarske KP Djerdja Marošan napadel Jugoslavijo.

Nocojšnja «Politika» ugotavlja, da je Marošanov napad v Pragi imel za cilj poslabšanje odnosov med Jugoslavijo in Madžarsko. «Jugoslavija ima v madžarskem ljudstvu, piše «Politika», številne prijatelje, ki vedo, da jim od socialistične Jugoslavije ne grozi nobena nevarnost, in ki so v praksi občutili škodo, ki so jo imeli od poslabšanja odnosov z Jugoslavijo. Zato tisti, ki napadajo Jugoslavijo, ne delujejo samo proti madžarsko-jugoslovanskemu prijateljstvu ter dobrim odnosom in sodelovanju, temveč tudi proti interesom madžarskega ljudstva.»

Predsednik zveznega sveta jugoslovanske zvezne skupščine Mladen Iveković je v časopisu Zveze novinarjev Jugoslavije «*Mednarodna politika*» izrazil mnenje, da novi sovjetski predlog glede Berlina odpira možnosti novih stikov in razgovorov o vprašanjih, ki bi lahko prispevala k rešitvi ne le vprašanja statusa Berlina, temveč tudi nemškega vprašanja. «Ne trdimo, ugotavlja Iveković, da je nemško vprašanje dozorelo, da bi se lahko rešilo, temveč trdimo, da so tudi pogoji, da se v Evropi najdejo rešitve, ki bi odprle pot k sporazumu.» Iveković meni, da bi bilo nepravilno načeti vprašanje Berlina in Nemčije s pozicij, na katerih je do sedaj vztrajal Zahod, s pozicij, da je bonnska vlada edini zastopnik Nemcev. Prav tako ne bi bilo realno. če bi zahodne sile mislile, da Sovjetska zveza ni v stanju prenesti nadzorstvene funkcije na vzhodnonemško vlado.» Iveković ugotavlja, da je mogoče prav sedaj nastopil trenutek za začetek novih in realnejših razgovorov med Vzhodom in Zahodom, ki bi prispevali k rešitvi aktualnih evropskih in svetovnih vprašanj.

B. B.

Rudolf Moralt nenadoma umrl

DUNAJ, 16. — *Zaradi srčne kapi je danes nenadoma umrl znani dirigent Rudolf Moralt. (Večkrat je dirigiral tudi v tržaškem «Verdiju». Op. ur.) Imel je 56 let in od l. 1940 je delal v dunajskem opernem gledališču. Se danes dopoldne je imel z orkestrom vajo za koncert, ki bi moral biti ta večer.*

Moralt se je rodil v Muenchenu. V Italiji je bil zelo znan, pot ga je pa kot dirigenta vodila tudi v Južno Ameriko. Njegov program je bil sicer zelo obširen, vendar je kritika zlasti pohvalno govorila o njegovih izvedbah Wagnerjevih in R. Straussovih del.

Vreme včeraj: Najvišja temperatura 11,7, najnižja 8,8, zračni tlak 997 raste, veter zahodnik severozahodnik 16 km, vlaga 86 odst. nebo oblačno, 2.3 mm dežja, morje razgibano, temperatura morja 11,3.

Tržaški dnevnik

Danes, SREDA, 17. decembra
Lazar, Živko
Sonce vzide ob 7.40 in zatone ob 16.21. Dolžina dneva 8.41. Luna vzide ob 11.47 in zatone ob 23.58.
Jutri, ČETRTEK, 18. decembra
Gracijan, Nežna

Seja tržaškega pokrajinskega sveta

Sprejetje resolucije z zahtevami po učinkoviti deželni avtonomiji

Predsednik prof. Gregoretti je v svojem poročilu v glavnem odklonil vladni osnutek deželne avtonomije in orisal svoje stike v Rimu

Sinoči se je pokrajinski svet zopet sestal na seji. Najprej je predsednik prof. Gregoretti poročal o vladnem osnutku in o svojih stikih v Rimu v prid deželne avtonomije, nato so sprejeli resolucijo z zahtevami, ki se morajo uresničiti glede ustanovitve avtonomne dežele. Končno so odobrili razne upravne sklepe.

Prof. Gregoretti je v svojem poročilu najprej omenil, da gre pri tako imenovanem vladnem načrtu deželne avtonomije le za navaden osnutek, ki so ga sestavili nekateri birokrati in ki ga ni ministrski svet niti proučil. Glede samega osnutka je dejal, da se oslanja pretežno na člen 117 ustave, ki se tiče navadnih avtonomnih dežel. Osnutek daje zakonodajno moč samo deželi in ne pokrajinam ki jim ne priznava nobene avtonomije, češ da jim po ustavi ne pripada, pri čemer pa pozablja, da uživata pokrajinsko avtonomijo obe pokrajini v deželi Tridentinska-Gornje Poadižje. Razen tega pa pozablja, da člen 116 ustave določa tudi za našo deželo posebne oblike in pogoje avtonomije. Ne glede na juridično plat pa je treba priznati v našem primeru pokrajinam avtonomijo tudi iz praktičnih razlogov, saj se na primer tržaško in furlansko gospodarstvo popolnoma razlikujeta.

Vladni osnutek tudi ne sprejema zahteve po ustanovitvi pordenonske pokrajine, ki bi bila važen činitelj ravnovesja med pokrajinami v deželi. Vladni osnutek tudi ne uveljavlja proporcionalnega sistema pri izvolitvi deželnega sveta, kljub temu pa bi imela videmska pokrajina še vedno večino svetovalcev v deželnem svetu. Osnutek tudi ne določa točnega deleža, ki bi ga imela dežela od državnih davkov, kar bi oviralo sestavljanje proračunov.

Kar se tiče kontrole nad krajevnimi ustanovami, se vladni osnutek tudi opira na zakon ki določa delovanje navadnih dežel. To kontrolo naj bi opravljala posebna komisija namesto državne računovodske ustanove, kot se dogaja za druge dežele s posebnim statutom. Osnutek tudi predvideva ohranitev prefektur v bodoči deželi, ki bi imela še nadalje nadzorne naloge nad krajevnimi ustanovami. Z ohranitvijo prefektur bi država še nadalje izvajala neposredno in natančno nadzorstvo nad krajevnimi ustanovami, kar je v nasprotju z decentralizacijo in avtonomijo ustanov.

Prof. Gregoretti je nato podrobno orisal stike, ki jih je imel v Rimu. Ker pa je bila vlada močno zaposlena, ni mogel navezati neposrednih stikov z ministri. Razgovarjal pa se je s senatorjem Tessitorijem, s Scelbo, s predsednikom parlamentarne skupine KD Guijem, s prefektom Stranom iz notranjega ministrstva itd. Iz teh razgovorov je dobil vtis, da vlada še ni sprejela dokončnega zakonskega načrta ter da je nesporno, da bo Trst glavno mesto dežele.

Po prečitanju poročila je prof. Gregoretti še obsodil nepotrebno polemiko Vidma ki pripisuje Tržačanom namene, ki jih sploh nimajo. Zatem je prebral resolucijo, ki tudi poudarja neupravičenost nekaterih trditev Furlanov ter pravi, da je tržaški pokrajinski svet vedno zagovarjal načelo proporcionalnega zastopstva.

Resolucija postavlja nato naslednje zahteve:

1. Trst mora biti glavno mesto dežele.
2. Volitve za deželni svet se morajo vršiti na podlagi proporcionalnega sistema.
3. Dežela mora biti sestavljena iz štirih pokrajin: tržaške, videmske, goriške in pordenonske.
4. Pokrajinam je treba zagotoviti poleg upravne in finančne avtonomije tudi prikladno zakonodajno avtonomijo.
5. V statutu je treba predvidevati in določiti višino deleža dežele in pokrajin pri raznih državnih davkih.
6. Kontrolo nad delovanjem deželnih organov mora izvajati isti organ, ki jo izvaja nad delovanjem vlade; kontrolo nad krajevnimi ustanovami pa morajo izvajati pokrajinski odbori, ki jih določa člen 55 zakona z dne 10. februarja 1953 št. 62.

Po krajši diskusiji so sprejeli resolucijo vsi svetovalci razen dveh misovskih, ki sta se vzdržala. Sledila so nekatera vprašanja, med katerimi je bilo najvažnejše vprašanje o vzrokih pomanjkanja cepiva proti otroški paralizi. Končno so svetovalci odobrili razne sklepe, ki so se pretežno tikali prispevkov pokrajine raznim ustanovam. Večina sklepov je bila sprejeta soglasno, proti nekaterim pa so glasovali le svetovalci KPI, kot na primer proti prispevku Legi Nazionale. Prihodnja seja bo v petek ob 18. uri.

Danes skupščina upokojenih pomorščakov

Danes bo ob 17. uri v dvorani v Ul. Pondares 8 skupščina upokojenih pomorščakov, na kateri bodo poročali o nacionalnem zasedanju upokojencev in o pogajanjih z ministrom za trgovinsko mornarico.

SINDIKAT SLOVENSKE ŠOLE

vabi člane na redni letni občni zbor sindikata slovenske šole, ki bo v nedeljo 21. decembra 1958 v risalnici višje realne gimnazije v Ul. Lazzaretto Vecchio 9-II. desno ob 9. uri dopoldne. Dnevni red: 1. Otvoritev, 2. Volitev predsedstva občnega zbora, 3. Čitanje zapisnika lanskega občnega zbora, 4. Poročila: tajništva, referentov, blagajnika ter nadzornega odbora in razsodišča, 5. Razprava in sprejem poročil, 6. Razrešnica, 7. Volitve novega odbora, 8. Predlogi, 9. Razno.

Vsi, ki žele predložiti kak predlog, naj ga pismeno sporoče odboru sindikata slovenske šole do 19. decembra 1958.

Odbor

Občinska tržnica odprta od 11. ure

Županstvo sporoča, da stopijo od danes v veljavo vse stare norme glede tržnic s sadjem, zelenjavo, mesom in ribami na debelo, ker ni parlament odobril zakonskega dekreta od 17. oktobra 1958 št. 937.

Zato stopi v veljavo tudi norma, da lahko pridejo na tržnico v Ul. Ottaviano Augusto potrošniki šele od 11. do 12. ure in ne več od 10. dalje.

Tajništvo Neodvisne socialistične zveze obvešča vse tovariše, ki so se udeležili nedeljskega zasedanja, in tiste, ki se ga iz raznih razlogov niso mogli udeležiti, da se bo v četrtek ob 20. uri nadaljevala in zaključila razprava o političnem in ideološkem delu poročila izvršnega odbora. Tovariši so vabljeni, da se polnoštevilno udeležijo tudi četrtkovega zasedanja.

S seje tržaškega občinskega sveta

Na dnevnem redu pretežno navadna upravna vprašanja

O deželni avtonomiji bodo razpravljali prihodnjič - Razna vprašanja svetovalcev

Na sinočnji seji tržaškega občinskega sveta so obravnavali skoraj izključno navadna upravna vprašanja. V začetku seje je župan dr. Franzil sporočil svetovalcem, da je bil v preteklih dneh v najtesnejšem stiku s predsednikom pokrajine prof. Gregorettijem glede vprašanja deželne avtonomije. Župan je poudaril, da je nujno, da je občinski svet v stalnem stiku s pokrajino, ki je že sestavila svoj osnutek statuta in ga poslala v Rim. Zato je predlagal, naj se odloži razprava o avtonomni deželi vsaj do prihodnje seje, da bodo svetovalci lahko točno obveščeni o izjavah pokrajinskega predsednika, ki jih je dal glede tega vprašanja na sinočnji seji pokrajinskega sveta, o čemer poročamo posebej. Hkrati pa je tudi dejal, da je potrebno, da Trst zavzame enotno stališče glede tega važnega vprašanja. Na predlog nekaterih svetovalcev je bilo sklenjeno, da bo župan sklical sestanek načelnikov skupin v občinskem svetu, ki so za avtonomno deželo, ki bodo imeli nalogo, da sestavijo skupno resolucijo o stališču do ustanovitve avtonomne dežele Furlanija - Julijska krajina.

Nato so bila na vrsti vprašanja svetovalcev. Demokristjan Colautti je vprašal odbor, kako napredujejo načrti za gradnjo podzemeljskih prehodov zlasti na Trgu Goldoni. Odgovoril mu je odbornik za javna dela Geppi, ki je zagotovil, da občinski tehnični urad pripravlja vse podrobne načrte za izvedbo teh del in obljubil, da bo pravočasno sporočil svetovalcem vse podrobnosti o teh delih. Svetovalec Radich (KP) je opozoril odbor na težave, ki jih imajo upokojenci in reveži, odkar je bilo razdeljevanje drv po nižji ceni dodeljeno podporni ustanovi ECA. Zato je zaprosil župana, da bi to razdeljevanje ponovno vzela v roke občina. Radich je načel tudi vprašanje plačevanja starih dolgov za bolniško oskrbo, ki jih občina sedaj hoče izterjati tudi od revnih ljudi. O tem vprašanju bomo bolj podrobno pisali v prihodnjih dneh.

Zatem je župan predložil v obravnavo dolg seznam upravnih sklepov, ki jih je sprejel prefekturni komisar na občini. Ker ni bil nihče pripravljen o tem razpravljati, so sklenili, da občinski svet vzame z najširšimi pridržki na znanje komisarjeve sklepe. V ta namen je bilo tudi sklenjeno, da se sestanejo načelniki skupin, ki naj se dogovorijo proti katerim sklepom bo primerno napraviti priziv in jih razveljaviti. Že sedaj so nekateri svetovalci ugotovili, da je prefekturni komisar sprejel nekatere sklepe, ki so škodljivi za bodoče delovanje izvoljene občinske uprave.

Pred koncem seje je bila izvoljena nova volilna komisija, ki bo že danes začela z delom. Med namestniki stalnih članov volilne komisije je bil izvoljen tudi dr. Jože Dekleva.

Prihodnja seja bo v petek ob 19. uri.

Lepi fotoposnetki iz operete «Boccaccio» so na ogled v Tržaški knjigarni, Ul. sv. Frančiška št. 20.

Pismo predsedniku tržaške bolnišnice

Do 10. januarja podaljšan rok za izplačanje predujma

Pokrajinski tajnik sindikata lokalnih ustanov je včeraj odgovoril na pismo predsednika tržaške splošne bolnišnice in ugotavlja, da stališče bolnišnice ne odgovarja interesom uslužbencev, ker se uprava ni dovolj potrudila, da bi izplačala predujem na račun bodočih izboljšanj in tako preprečila nadaljnjo sindikalno akcijo. Vendar pa hoče sindikalna organizacija še enkrat dokazati svojo dobro voljo in je zato podaljšala rok do 1. februarja, za izplačilo omenjenega predujma.

Do tega sklepa je prišla sindikalna organizacija tudi na osnovi vesti, da je minister za delo Vigorelli proučil s predsednikom FIARO odv. Boverijem in predsednikom INAM prof. Coppinijem obstoječa vprašanja in zlasti odnose med INAM in bolnišnicami. Minister je zagotovil, da bo na njegovo pobudo prišlo do posvetovanj treh zainteresiranih ministrstev, da se urede odnosi in da se določi in plača vzdrževalnina v bolnišnicah. INAM se je obvezala, da bo v decembru izplačala obroke za oktober. Nato se je minister sestal s predstavniki sindikalnih organizacij, katerim je predlagal: 1. uprave bolnišnic bodo redno izplačale 13. plačo in 2. po praznikih (nikakor ne po 15. januarju) se bodo pogajanja nadaljevala.

Nesreča delavca v tovarni testenin

Na delu v tržaški tovarni testenin pa se je popoldne ponesrečil 41-letni Rodolfo Giuressi iz Ul. Ratto Pileria 45. Nerodno je vtaknil prst desne roke v mešalni stroj, ki mu ga je poškodoval. Na kirurškem oddelku se bo Giuressi moral zdraviti skoraj tri tedne.

SNG v Trstu

DANES 17. t. m. ob 20.30 v kino dvorani v Škednju

DINO DARDI

ZLOČIN IN KAZEN

(Prosta interpretacija po romanu Dostojevskega)

Filodrammatico. 16.00: «Kraljica snega». Po Andersonovi noveli risan film. Sledi partija nogometa med mehaničnimi pajaci iz gumija.
Grattacielo. 16.00: «Kruh, ljubezen in Andaluzija», V. De Sica, C. Sevilla, P. De Filippo.
Cristallo. 15.45, zadnja 21.45: «Most na reki Kway», W. Holden, A. Guiness.
Capitol. 16.00: «Benetke, mesec in ti», A. Sordi, M. Allasio. Eastmancolor.
Astra Roiano. 16.00: «Totò, Peppino e la malafemmina».
Alabarda. 16.00: «Slabi časi za narednike», A. Griffith, M. Mc Cormick.
Aldebaran. 16.00: «Muka», P. Newman, W. Corey, W. Pidgeon in A. Francis.
Ariston. 16.00: «Kolos iz gline», H. Bogart, R. Steiger, J. Sterling.
Aurora. 16.00, 19.00, 22.00: «Zbogom orožje», R. Hudson, J. Jones, V. De Sica, cinemascope.
Garibaldi. 16.00: «Alibi pod snegom», Aldo Ray, Briam Keith.
Ideale. 16.00: «Pionirji z Vzhoda». Cinemascope v barvah. Virginia Mayo.
Impero. 16.30: «Skofova... žena», G. Grant, D. Niven.
Italia. 15.30: «Dekle greha», Brigitte Bardot, Jean Gabin.
Moderno. 16.00: «Moja babica policaj», Tina Pica, M. Riva, L. Gizzi, Ugo Tognazzi.
S. Marco. 16.00: «Pariške skrivnosti», Lorella De Luca, Franz Guiness. Ob 21.00 Canzonissima.
Savona. 16.00: «Sejkova hči», R. Meeker.
Viale. 16.00: «Povratek v Warbow», Phil Carey.
Vittorio Veneto. Danes proza.
Belvedere. 15.30: «Dolina Mavrov». Dogodivščine, technicolor.
Marconi. 15.30: «Dolgo vroče poletje», Paul Newman, Joanne Woodward, Orson Welles, Anthony Franciosa.
Massimo. 15.30: «Neznani vojak». Film in rusko-finske vojne.
Novo cine. 16.00: «Reši svoje življenje», Doris Day.
Odeon. 16.00: «08/15 Kaputt». Zadnji del.
Radio. 16.00: «Clovek tisočerih obrazov», Lon Chaney, Dorothy Malone.

KINO V MILJAH

Verdi: «Srčne muke». Technicolor, cinemascope.

S sinočnje seje miljskega občinskega sveta

27,980.000 lir primanjkljaja v prihodnjem občinskem proračunu

Proračun predvideva 328,562.685 lir dohodkov in izdatkov - Proračun občinskega podjetja ACNA bo prihodnje leto prvič uravnovešen

Sinoči je bila redna seja miljskega občinskega sveta, na kateri je župan po čitanju zapisnika predzadnje seje poročal o sklenitvi sporazuma v zvezi z dobavo vode miljskega vodovoda krajem na jugoslovanskem področju Miljskih hribov. Župan je izrazil svoje zadovoljstvo nad doseženim sporazumom, ki je ugoden za obe strani ter pri tem omenil, da bodo jugoslovanske oblasti poravnale zaostanke za dobavljeno vodo iz prejšnjih let medtem ko bodo v bodoče plačevali porabljeno vodo vsak mesec.

Sledilo je nadaljevanje razprave o občinskem proračunu za leto 1959. V glavnem je bilo govora o izdatkih, pri čemer so svetovalci zahtevali pojasnila ter izrazili nekatere predloge, ki jih je župan sprejel na znanje.

Občinski proračun predvideva 328,562.685 lir dohodkov ter prav toliko izdatkov, vendar bo morala država prispevati 27,980.000 lir primanjkljaja, kar pomeni, da ima miljski občinski proračun za prihodnje leto predvidenih 980.000 lir več pasive kot lansko leto. Kljub temu pa obstajajo realne možnosti, da se bo proračun v naslednjih letih vse bolj uravnovesil in ni izključeno, da že v kratkem ne bo več potreboval državne podpore. V proračunu za prihodnje leto je predvsem pozitivno to, da se je po tolikih letih prvič uravnovesil proračun občinskega podjetja ACNA, ki predvideva 70,500.000 lir izdatkov in prav toliko dohodkov, medtem ko je proračun miljskega vodovoda že nekaj let uravnovešen in predvideva za prihodnje leto 33,500.000 lir dohodkov oziroma izdatkov.

Končno naj še omenimo, da je bil občinski proračun sprejet z večino glasov, le demokristjanski svetovalci so se glasovanja vzdržali.

Prihodnja seja miljskega občinskega sveta bo v petek, na kateri bodo med drugim obravnavali resolucijo v zvezi z ustanovitvijo avtonomne dežele Furlanija-Julijska krajina.

Z motorjem v avto

Ko se je včeraj popoldne 18-letni Mario D'Ambrosi, ki stanuje v begunskem taborišču pri Sv. Soboti, peljal z motorjem po Ul. Carducci proti Trgu Garibaldi je na vogalu z Ulico Torrebianca trčil ob avto, ki ga je vozila 55-letna Maria Sardi z Vrdele 1634, ki je prihajala z nasprotne strani in je hotela zaviti v Ul. Torrebianca. D'Ambrosi je zletel na tla ter se opraskal po desni nogi in desni roki. Na ortopedskem oddelku se bo moral zdraviti skoraj dva tedna.

Nesreča Bazovca

Ko se je snoči malo pred 18. uro 45-letni Peter Mljač iz Bazovice št. 118 vračal z motornim triciklom domov, je pred begunskim taboriščem v Padričah verjetno zgubil nadzorstvo nad vozilom, s katerim je treščil v obcestni zid.

Mljač si je pri tem zlomil levo ramo, se pobil in ranil po čelu ter zgubil spomin. Z rešilnim avtom so ga odpeljali v bolnišnico, kjer so ga sprejeli na ortopedski oddelek. Zdraviti se bo moral od 40 do 50 dni.

Tiskovna konferenca predsednika ACEGAT

Uravnovešen proračun ACEGAT za leto 1959

Letos niso znižali sklada za amortizacijo - Izboljšanje proračuna na račun zvišanih dohodkov in manj uslužbencev

Včeraj opoldne je upravna komisija Acegata povabila časnikarje na tiskovno konferenco, na kateri so predsednik dr. Vladovich, člani komisije in nekateri funkcionarji pojasnili nekatere netočnosti, ki so bile v preteklih dneh objavljene v nekem domačem dnevniku.

Predsednik dr. Vladovich je najprej povedal, da je bil proračun za leto 1959 po tolikih letih končno uravnovešen brez zmanjšanja sklada za amortizacijo. Lansko uravnovešenje proračuna ni bilo stvarno, ker je prefekturni komisar na občini zmanjšal sklad za amortizacijo za toliko milijonov, kolikor je znašal predvideni primanjkljaj.

V izjavi, ki jo je prečital predsednik upravne komisije, pa je končno rečeno, da je proračun za leto 1959, ki ga je sestavilo podjetje po tolikih letih, dejansko uravnovešen in da predvideva celo 100 tisoč lir dobička. V proračunu za prihodnje leto ki ga je občina odobrila z nekaterimi popravki, je vknjiženih 927 milijonov 460.000 lir za sklad za amortizacijo. Podjetju je uspelo uravnovesiti proračun za prihodnje leto zaradi večjih dohodkov, ki jih ima na osnovi lanskega zvišanja cen tramvajskih prevozov in ostalih Acegatovih uslug. V izjavi je tudi rečeno, da se predvideva za leto 1959 346 milijonov 380.000 lir več dohodkov na osnovi dejanskega razvoja dejavnosti podjetja v preteklih letih. Poleg tega pa je podjetje zaprosilo občino še za posebno nakazilo 402.530.000 lir za gradnjo in ureditev novih naprav, ki pa jih občina ni odobrila. To pa ne spreminja dejanskega stanja proračuna, ki je vedno uravnovešen, ker bi bila ta vsota porabljena za nova dela. Kljub temu pa bo imelo podjetje za prihodnje leto na razpolago 927,460.000 lir za razna predvidena dela.

Ob zaključku izjave je rečeno, da se je gospodarsko stanje podjetja od leta 1957 do sedaj izboljšalo za okrog eno milijardo lir. To izboljšanje je nastalo predvsem zaradi zmanjšanje števila uslužbencev (360 oseb je prostovoljno zapustilo službo), s čimer podjetje prihrani 592 milijonov lir; 108 milijonov lir dobi podjetje zaradi zvišanja cen uslugam in 300 milijonov lir bo dobilo podjetje zaradi povečanja potrošnje in zaradi nekaterih drugih prihrankov.

Padec ženske

Včeraj dopoldne je na Trgu Libertà 62-letna Maria Sponza iz Ul. Mirti 6 nerodno padla in si zlomila gleženj desne noge. Z rešilnim avtom so jo odpeljali v bolnišnico, kjer se bo morala zdraviti na ortopedskem oddelku 40 dni.

Hlod poškodoval delavcu nogo

Pri delu v tovarni «Tacconi in Palizzoli» se je včeraj dopoldne ponesrečil 23-letni Vittorio Zara iz Stare Istrske ulice 139. Hlod, ki so ga njegovi tovariši valili, je Zari poškodoval desno nogo, zaradi česar se bo moral zdraviti na ortopedskem oddelku od 10 do 30 dni.

Kdo pozna neznanca?

Agenti komisariata javne varnosti iz Devina so predvčerajšnjim zapazili neznanca ki je taval v bližini Sesljana. Zaradi njegovega čudnega vedenja so ga spremili na poveljstvo policije, nato pa odpeljali v tržaško bolnišnico, kjer so ga sprejeli na I. kirurški oddelek, ker ima že zmrznjeno desno nogo.

Neznanec, čigar sliko objavljamo, je brez osebnih dokumentov in brez denarja. Star je približno 60 let in ne more govoriti, le včasih zamrmra nerazumljive besede.

Kdor bi znal kaj več o njem naj to sporoči sodni policiji tržaške kvesture.

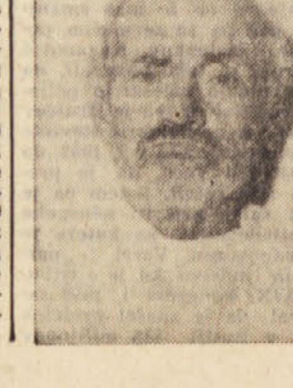

Prizivno porotno sodišče potrdilo obsodbo morilcev

Jugoslovanska «politična» begunca je prvič porotno sodišče v Vidmu obsodilo zaradi ropa in umora vsakega na 23 let ječe

Prizivno porotno sodišče je včeraj potrdilo razsodbo videmskega porotnega sodišča, ki je 16. novembra 1956 obsodilo dva jugoslovanska «politična» begunca zaradi ropa in umora.

Zločin sta 33-letni Anton Tuljak in 25-letni Pero Blagojević napravila 11. avgusta 1955, ko sta ponoči pri Codroipu oropala in umorila 50-letnega Valentina De Tina. Zločin je bil tembolj ogaben, ker sta podleža s svojo žrtvijo prej pila v gostilni ter ga zvabila, ko sta zapazila, da ima pri sebi 100.000 lir. De Tina je tistega večera plačal piti svojim prijateljem, nato sta ga Tuljak in Blagojević nagovorila in ga počakala na cesti ko se je vračal domov z motorjem, nato pa ga oropala in ubila; truplo so našli pod grmom nekaj metrov od ceste.

Dan po zločinu je Tuljak kupoval razno blago in ga plačeval z desettisočaki; prijeli pa so ga slučajno v Trstu na Trgu Hortis, ker je bil brez osebnih dokumentov. Na zaslišavanju je priznal svojo krivdo, dejal je pa, da je Blagojević ubil De Tina. Policija je Blagojevića zaman iskala in ga še išče. Pravijo, da je sdaj v Zapadni Nemčiji, verjetno spet kot «politični» begunec.

Videmsko porotno sodišče je Blagojevića obsodilo v odsotnosti na 23 let zapora in 20.000 lir globe, Tuljaka pa na 23 let zapora in 25.000 lir globe. Oba sta bila oborožena in sta najprej bila v taborišču na Opčinah, potem pa so ju premestili v taborišče v Vidmu.

Na včerajšnji razpravi pred porotnim sodiščem

Di Pinto dobil živčni napad

Rosetto Colarich so zaslišali za zaprtimi vrati - Jutri dopoldne se nadaljuje razprava

Rosetta Colarich na zaslišavanju

Včerajšnja razprava proti Di Pintu ni bila tako razgibana kot običajno. Predsednik sodišča je ob prisotnosti komisarja Mangana prečital še nekaj zapiskov, ki jih je sestavil Mangano kot poveljnik letečega oddelka tržaške kvesture. Nato je javni tožilec vprašal Mangana, naj pove, kako je bil Di Pinto zaslišan, ker je ta pred nekaj dnevi na procesu izjavil, da so ga pretepali in mu izsilili nekatera priznanja.

Mangano je odgovoril, da so Di Pinta dvakrat zaslišali in vsakikrat «zelo vljudno» ter da mu priznanj niso izsilili.

Obramba pa je zahtevala, naj Mangano pove, če mu je Rosetta Colarich povedala, da ji je Di Pinto izrazil svoj namen, da bo zastrupil ženo. Mangano je potrdil in je dejal, da je to tudi Di Pinto izjavil na zaslišavanju. Komisar Mangano je še pripomnil, da je svoj namen Di Pinto resno povedal Rosetti ter da je bil to njegov namen.

Di Pinto, ki je ves čas zelo pozorno sledil razvoju vprašanj in odgovorov, se začne tresti in vpiti: «Lagal sem ji, toda samo zato, da me ne bi zapustila. To ni bil moj namen!»

Prime ga živčni napad in s tresočim glasom ter v nevezanem slogu Di Pinto jeclja: «Peljite me kamor so me zaslišali. Kakšna vljudnost pri zaslišavanjih? Pretepali so me. Dobro poznam tiste. Hoteli so, da podpišem kar belo polo papirja...»

Obtoženec se vedno bolj trese in gleda zmedeno, kakor da bi videl pred seboj pošast. Branilec ga tolaži, kakor tudi karabinjerji. Nekdo obvesti ambulanto zaporov.

Komisar Mangano še mirno pripoveduje, da je Di Pinto med priporom hotel videti svojega otroka. Ko so mu ga prinesli in pokazali, se je zjokal in dobil živčni napad.

Obtoženec nima miru in se nekoliko potolaži le ko pride bolničar in mu da pomirjevalno injekcijo.

Predsednik odredi odmor, ker je v dvorani napeto ozračje in obtoženec ne bi mogel sploh odgovarjati na morebitna vprašanja.

Po končanem odmoru pokliče predsednik Rosetto Colarich in jo opozori, da gre za resno stvar ter da ji bo moral postaviti tudi delikatna vprašanja. Zaradi tega naj pove, če želi, da bo zaslišavanje pri zaprtih vratih, da bo tako lahko vse povedala brez strahu in sramežljivosti. Rosetta se zahvali predsedniku in izrazi željo da bi jo zaslišali pri zaprtih vratih.

Zaslišavanje Rosette je trajalo nekaj ur dopoldne in nekaj ur popoldne, nato pa so se vrata sodne dvorane spet odprla in je prišla na vrsto Rosettina mati, ki ni povedala nič novega, razen tega, da je njena hči pred Di Pintom imela že drugega fanta, in sicer nekega karabinjerja, ter da je naročila hčerki, naj pusti službo v Trstu, da bi jo odtrgala od Di Pinta.

Med odmorom smo se razgovarjali z Rosetto ter njeno materjo. Pritožili sta se, da ju občinstvo, ki sledi razpravi, gleda po strani kot garjave ovce in da so se te dni nekatere ženske približale Rosetti ter jo celo s prstom kazale, kot da bi bila ona kriva te nesreče.

Prihodnja razprava bo jutri ob 10.

RADIO

SREDA, 17. decembra 1958

RADIO TRST A

7.00 Jutranja glasba; 11.30 Brez obvezno, drobiž od vsepovsod in..., Žena in dom, obzornik za naše gospodinje; 12.10 Za vsakogar nekaj; 12.45 V svetu kulture; 12.55 Orkester Guido Cergoli; 13.30 Lahke melodije; 17.30 Plesna čajanka; 18.00 Radijska univerza: Gustavo Colonnetti: Pomenki o avtomatizaciji: (6) «Avtomatizacija in delavski sindikati»; 18.10 Dvorak: Koncert za violino in orkester v a-molu, op. 53; 18.45 Vokalni kvintet «Zarja»; 19.00 Zdravstvena oddaja; 19.20 Pestra glasba; 20.00 Sport; 20.30 Franck Pourcel in njegov godalni orkester; 21.00 Josip Jurčič: «Sosedov sin», igra v dveh delih; nato Ritmične zasedbe; 22.30 Večerne melodije; 23.00 Trio «Jazz Mouth Boys»; 23.30 Nočni ples.

RADIO TRST

11.30 Simfonična glasba; 12.10 Tretja stran; 16.30 Koncert; 17.30 «Divji lovec», romantična opera; 18.10 Basni v narečju; 18.30 Igra kvartet Tržaškega krožka za jazz; 19.00 Igra orkester Sciascia; 21.00 Koncert dueta Gorini-Lorenzi.

II. PROGRAM

9.30 Igra orkester Calvi; 13.00 Pojeta Gino Latilla in Carla Boni; 16.00 Tretja stran; 19.00 Ljudska univerza; 21.00 Canzonissima; 22.00 «Golobica iz Avile», radijska igra.

RADIO KOPER

5.00-6.15 in 7.00-7.15 Prenos RL; 7.15 Glasba za dobro jutro; 8.00-12.05 Prenos RL; 1205 Opoldanski coktail; 12.50 Operne arije; 13.40 Kmetijski nasveti; 13.45 Od melodije do melodije; 14.30 Okno v svet; 14.45 Filmska glasba; 15.20 Poskočne in narodne vam bodo izvajali: Trio Svečnik, Tržiški veseli kvintet, kvintet Avsenik, Fantje na vasi in solisti Jelka Cvetežar, Dana Filiplič, Bojan Plahuta, Franci Goričan, Janez Svečnik in Avgust Stanko; 15.40-16.00 Prenos RL; 16.45 Ritmi in popevke; 17.30 Glasbeni mozaik; 18.15 Za prijatelje jazza; 19.30-22.15 Prenos RL.

SLOVENIJA

8.05 Simfonična matineja; 9.00 Jezikovni pogovori; 9.15 Iz filmov in glasbenih revij; 9.40 5 minut za novo pesmico — J. Kuhar: «Nina-nana»; 9.45 Kotiček za mlade ljubitelje glasbe; 10.10 Igrajo Stirje fantje; 10.30 Prelistajmo naš zabavni album; 11.00 Joseph Haydn: Koncert za flavto in orkester; 11.20 Zborovske skladbe Gustava Ipavca; 11.35 Radijska šola za višjo stopnjo; 12.05 V ritmu tanga; 12.15 Kmetijski nasveti; 12.25 Od arije do arije; 13.30 Slovenske narodne poje Darinka Rešek, na harmoniko spremlja Avgust Stanko; 13.45 Stari angleški napevi; 14.05 Radijska šola za srednjo stopnjo; 14.35 Trije scherzi F. Chopina; 15.40 Novost na knjižni polici — Tone Pevček: Sanje živijo dalje; 16.00 Koncert po željah; 17.10 Sestanek ob petih; 17.30 Z ljudsko pesmijo po pokrajinah Jugoslavije — X.: Narodne pesmi iz Vojvodine; 18.00 Kulturna kronika; 18.15 Skladbe Heriberta Sveteļa igra Mariborski instrumentalni ansambel; 18.35 Godala v ritmu; 20.00 Puccinijeve opere so si osvojile svet; 21.30 Zabaval vas bo Eddie Barclay s svojim orkestrom; 22.15 Nočni koncert; 23.10 Do polnoči z orkestri Billy May, Perez Prado in Ted Heath.

TELEVIZIJA

14.00 Šolski tečaj; 17.00 Spored za otroke; 18.30 Poročila; 18.45 «Ma non è una cosa seria»; 20.30 Poročila; 21.00 Canzonissima; 22.00 Evropski tiri; 22.30 Božično kosilo; 23.00 Poročila.

TELEVIZIJA — NANOS
Kanal 6 ali E

20.00 TV dnevnik — Beograd; 21.15 Dokumentarni film — Beograd; 20.30 Igra «Mati» — Beograd.

Slovensko narodno gledališče s sodelovanjem Glasbene Matice

V soboto 20. t. m. ob 21. uri in v nedeljo 21. t. m. ob 17. uri v dvorani na stadionu «Prvi maj»

Franz von Suppé

BOCCACCIO

opereta v treh dejanjih s prologom

Prolog, dramaturška predelava in prevod: ANTON KOREN
Dirigent: OSKAR KJUDER
Režiser: ANTON KOREN
Korepetitor: ERMINIJ AMBROZET
Scenograf: JOŽE CESAR
Baletni mojster: ADRIJAN VILES

Rod modrega vala bo prikazal v četrtek 18. t. m. ob 20. uri v Gregorčičevi dvorani v Ul. Roma 15 s pestrimi slikami, besedami in pesmijo

Veselo življenje tabornikov

Skioptično predavanje prireja RMV ob peti obletnici ustanovitve prve taborniške družine.

BOŽIČNA in NOVOLETNA VOŠČILA s tržaškimi motivi:
Devin
Repentabor
Miramar
Napoleonska cesta
Mihec in Jakec itd.
vam nudi
TRŽAŠKA KNJIGARNA
Trst, Ul. sv. Frančiška 20
tel. 61-792

IV. GLEDALIŠKI PLES BO 10. JANUARJA

ČITATELJI!
NAROČITE SE NA
«Primorski dnevnik»
za leto 1959
že sedaj in ne čakajte novega leta.
Vsak novi naročnik bo prejemal tako list — od dneva naročila do 31. dec. 1958 — zastonj.
Zraven tega dobi za nagrado še lepo slovensko knjigo ali GRAMOFONSKO PLOSCO z Avsenikovimi melodijami.
NE ZAMUDITE UGODNE PRILIKE!
Uprava PRIMORSKEGA DNEVNIKA
Ul. sv. Frančiška 20-III. Tel. 37-338.

OD VČERAJ DO DANES

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 16. decembra 1958 so se v Trstu rodili 4 otroci, umrlo je 11 oseb, poroke pa ni bilo nobene.

UMRLI SO: 86-letni Giuseppe Cante, 66-letni Just Povodnik, 79-letna Elena Jederlinic vd. Bartoli, 58-letna Cristina Macovaz por. Biloslavo, 75-letna Maria Bonetti vd. Casseler, 76-letna Stefanija Metelko, 57-letni Giorgio Ravalico, 57-letni Carlo Senizza, 80-letni Salvatore Vindigni, 68-letna Marina Pes vd. Merliaffa, 57-letni Umberto Francesconi.

NOČNA SLUŽBA LEKARN v decembru

Biasoletto, Ul. Roma 15; Manzoni, Ul. Settefontane 2; Marchio, Ul. Ginnastica 44; Rovis, Trg Goldoni 8; dr. Rossetti, Ul. Combi 19; dr. Mieni, Barkovlje in Nicoli v Škednju

DAROVI IN PRISPEVKI

V počastitev spomina pok. dr. Josipa Ferfolje daruje Friderik Zniderŝič 2.000 lir za Dijaško Matico.

Valute

	Milan	Rim
Zlati funt	5.900.—	6.150.—
Marengo	4.500.—	4.700.—
Dolar	623.—	626.—
Frank franc.	131.—	133.—
Frank švicar.	144.—	146.—
Sterling	1.725.—	1.750.—
Dinar	72.—	74.—
Šiling	23.60	24.—
Zlato	706.—	709.—
Zah. n. marka	148.75	149.75

LJUDSKA PROSVETA

Izvršni odbor Slovenske prosvetne zveze v Trstu bo imel sejo v petek 19. decembra ob 18. uri na sedežu, Ulica Roma 15.

VČERAJŠNJE CENE NA TRGU NA DEBELO

(V prvem stolpcu so najnižje cene, v drugem najvišje, v 3. prevladujoče)

pomaranče I.	165	188	176
pomaranče II.	59	70	59
limone	94	118	100
mandarini I.	94	188	141
mandarini II.	59	82	71
jabolka:			
«abbondanza» I.	35	53	41
«abbondanza» II.	24	29	29
«delizia» I.	71	118	88
«delizia» II.	59	71	65
«imperatori» I.	47	65	53
«imperatori» II.	29	41	35
«Kanada» I.	59	71	65
«Kanada» II.	29	48	47
hruške	47	176	118
zelje	35	71	59
cvetača z listi	60	141	94
ohrovt	18	47	24
cikorija	12	35	29
čebula	34	41	35
koromač	29	53	41
razna solata	50	350	75
krompir	26	49	31
zeleni radič I.	90	500	100
rdeči radič	100	375	125
zelena	30	70	35
špinača	62	250	100
motovilec	312	575	350

Večina blaga se prodaja po prevladujoči ceni (3. stolpec). Potrošniki lahko kupujejo na trgu na debelo od 10. do 12. ter od 16. do 17. ure.

GLEDALIŠČA

VERDI

Danes ob 20.30: Verdi: «Ples v maskah». Abonma A za parter in lože, B za galerije. Nadaljuje se prodaja vstopnic.

KINO

Excelsior. 16.00: «Totò na Luni», Totò, Sylvia Koscina, Ugo Tognazzi, Sandra Milo.
Fenice. 15.30: «Tiger», Cinemascope, technicolor. Steward Granger, Anthony Steel, Barbara Rush. Divji dvoboj v džungli.
Nazionale. 16.00, 18.50, 21.50: «Karamazovi». Cinemascope, Yul Bryner, M. Schell, C. Bloom. Mladoletnim prepovedano.
Arcobaleno. 16.00: «Potvorjen general», Glenn Ford, Red Buttons, Taina Elg.
Supercinema. 15.30: «Vrtoglavica», Natalie Wood, Gene Kelly. Cinemascope, technicolor. Prvi poljub, prvi greh. — Ob 10.00 in 11.30: «Cacio, ljubezen in fantazija». Technicolor.

ZAHVALA

Vsem, ki so z nami sočustvovali ob bridki izgubi našega

Marija Hervatiča

se toplo zahvaljujemo. Posebna zahvala darovalcem cvetja ter vsem ki so nam gmotno pomagali in na katerikoli način počastili spomin dragega pokojnika ter ga spremili na zadnjo pot

Družine
ŽERJAL, HERVATIĆ, GIUDETTI in HROVAT

Po dolgi in mučni bolezni nas je za vedno zapustil naš predragi oče

IVAN KURET

Pogreb bo danes ob 14.30 uri iz hiše žalosti, Ricmanje štev. 53.

Žalujoči hčerki Silva in Milena, zet in vnuki

Ricmanje, 17.12.1958.

Pogled na del dvorane in delovno predsedstvo kongresa sovjetskih pisateljev, na katerem je med drugimi spregovoril tudi Hruščev. Kongresa se je udeležilo nad 2500 pisateljev in pesnikov. Na sliki vidimo pisatelja Leonida Sobolova med njegovim uradnim govorom

USTANOVNI KONGRES ZVEZE PISATELJEV RUSKE FEDERACIJE

V delih ruskih pisateljev se ne odraža «duh časa»

Razni državni in vojaški funkcionarji so postavili svoje zahteve, kaj naj pisatelji pišejo, da bodo z njimi zadovoljni - Lik heroja sodobnosti

Po enem tednu sejanja se je pred dnevi zaključil v Moskvi ustanovni kongres književnikov ruske federacije. Tako je 2500 ruskih pisateljev dobilo sedaj tudi svojo republiško organizacijo. Z razliko od drugih zveznih republik Sovjetske zveze, samo pisatelji Rusije niso imeli do sedaj svoje zveze in so bili povezani neposredno z vsezvezno upravo književnikov.

Na tem kongresu, ki se je začel v velikem kremeljskem dvorcu ob prisotnosti velikih državnih voditeljev SZ, in ki se je potem nadaljeval v Domu sindikatov, je 410 delegatov najprej poslušalo resolucijo, ki potrjuje zvestobo načelu partijnosti literature in metodi socialističnega realizma. V tej resoluciji je rečeno tudi to, da je glavna naloga sovjetske književnosti prikazovati sovjetsko sodobnost. Že prvi dan je bilo s pozdravom biroja centralnega komiteja KP SZ za rusko federacijo in v poročilu predsednika organizacijskega odbora, Soboljeva, jasno poudarjeno, da je osnovni družbeni cilj sovjetske književnosti mobilizacija ljudstva za borbo za nove uspehe v izgradnji komunizma. Taka vloga sovjetskih pisateljev je v zgoraj omenjenem pozdravu biroja centralnega komiteja KP SZ za rusko federacijo v glavnem označena takole: «...Kongres pisateljev ruske federacije se vrši v pomembnih dneh. Sovjetsko ljudstvo se z ogromnim navdušenjem pripravlja za XXI. kongres partije, ki obeležuje stopanje naše dežele v razdobje širše izgradnje komunistične družbe... Pisatelji ruske federacije so pozvani, da odigrajo aktivno vlogo v tem velikem ustvarjalnem procesu... V središče pozornosti sovjetskih pisateljev RSFSR morajo priti idejno-ustvarjalna dela, dalje, izpopolnjevanje kolektiva pisateljev na principialni osnovi, služba stvari partije, ljudstva». O teh nalogah je govorilo tudi več gostov. Vsak od le-teh je postavil svoje želje. Nekateri od njih so preprosto postavili tudi nekatere konkretne zahteve po delih, ki bi jih književniki morali ustvariti pri izvrševanju svoje glavne družbene vloge prikazovanja sodobnosti. Tako je na primer, načelnik glavne politične uprave sovjetske armade in vojne mornarice, generalpolkovnik Golikov, opozoril kongres, da vojaki pričakujejo književna dela o zaščiti sovjetske domovine v borbi proti napadalcem v pogojih sodobne vojne, o veličastnih podvigih sovjetskega ljudstva v veliki domovinski vojni. Golikov je tudi dejal, da so dela o tem razdobju sedaj posebno aktualna v zvezi z velikimi napori meščanskih pisateljev in ideologov, k. naj bi skušali na kakršenkoli način potvoriti zgodovino druge svetovne vojne. Potrebna so torej velika in globoka dela o armadi, letalstvu in mornarici. Ta visoki vojaški voditelj je prav tako dejal, da bi vojaki želeli, da bi pisatelji več pisali o velikem borbenem prijateljstvu med borci SZ in borci armad dežel ljudske demokracije, o proletarskem internacionalizmu itd.

O pomanjkanju gledaliških del in filmskih scenarijev, ki bi globoko izražali naloge, poteze sovjetske epohe, moralo sovjetskega človeka, je govoril minister za kulturo ruske federacije, Popov. Zato bi bilo želeti, je dejal on, da bi povezanost med pisateljem, gledališčem in filmom bila eno od osrednjih vprašanj bodoče zveze pisateljev Rusije.

V poročilu Soboljeva je poudarjeno, da se je sovjetska literatura začela obračati k sodobnim temam šele v tem poslednjem času, po pozivu partije za trdnejšo povezanost pisateljev z življenjem ljudstva. Soboljev se je strinjal s tem, da je upravičena graja, ki so jo naslovili na književnike, češ da je v vseh književnih delih zelo malo tega, kar bi odražalo duh časa in da v njih ni najti likov herojev sodobnosti. Zato je Soboljev kategorično dejal, da pisatelji srednje generacije, predvsem pa mladi pisatelji sploh nimajo moralne pravice ogibati se sodobnih tem. Kdo bo pisal o naših dneh, če ne oni? — se sprašuje Soboljev.

Kar zadeva sodobne teme, se je Soboljev v svojem poročilu dotaknil še dveh vprašanj. Podčrtal je velik pomen tako imenovane književne skice, ki more — v primeri z romanom — kot najhitrejša in najoperativnejša oblika književnosti, zajeti sodobne teme.

Pred kongres so postavili tudi precej zapleteno vprašanje o tako imenovanem heroju sodobnosti. Kakor je govoril tudi Soboljev, so se v sovjetski književnosti v teh poslednjih letih pojavili heroji, ki so z nenavadno lahkoto izvrševali izredno težke podvige, v glavnem na področju industrije in poljedelstva. Toda Soboljev je hkrati podčrtal, da se je izkazala nevzdržna in celo škodljiva teorija nekaterih književnikov, po kateri je treba v pozitivnem liku heroja poiskati vsaj majhno napako, da bi se tako izognili nerealnemu pleskanju junakov, ki jih življenje ne pozna. Po mnenju Soboljeva je glavna razlika med «našim herojem sodobnosti in tradicionalnim herojem» v njegovem odnosu do dela. Nekateri pisatelji niso po njegovem mnenju ocenili tako resnega vprašanja sodobnega pozitivnega heroja in so rešitev tega vprašanja našli v tem, da so kazali na gradbišča, tovarne, kolhoze...

Skratka: po vsem gornjem si moremo biti na jasnem, da se ruskim književnikom obetajo precej trdi časi.

W. C.

ZA TRI DNI JE BILO VTISOV VEČ KOT DOVOLJ

Poslednja ameriška zvezda - Aljaska ne blešči tako, kot sem si bil mislil

Če bo ta skrajni severni kot ameriške celine ostal samo «barikada», ne bo vreden, da ga obiščeš, pa čeprav je njegova pisanost zanimiva

Aljaska je pred kratkim postala «enakopravna» zvezna država ZDA. In tako se je na zvezdnati zastavi Združenih držav pojavila nova zvezda, toda po vtisih, ki sem jih dobil ob svojem prvem in upam poslednjem obisku v tem skrajnem severnem kotu ameriške celine, se zdi, da ta zvezda ne blešči preveč. Morda bo sicer kdaj pozneje bolj zablestela, morda pa nikoli. Vprašanje je namreč, v čem bo Aljaska pokazala svoje bistvo, v čem bo svoji matični deželi bolj služila. To je prirodno zelo bogata dežela, toda trenutno je njena važnost v njenem strateškem položaju. ZDA so tu ločene od svojega glavnega tekmeca v svetovni politiki — Sovjetske zveze — le z Beringovo ožino. Če bo v svetu prevladala želja po miru in bo strateški položaj Aljaske podrejen njeni ekonomski vrednosti, bo tudi ta severna in sedaj še tako strahotno pusta dežela vzcvetela. Če pa bo mednarodno vzdušje trajno ostalo takšno, kot je danes, in se morda sprevrglo v še kaj hujšega, potem bo Aljaska postala dejansko le nepregledna vojašnica in vojaško skladišče, kar ji nikakor ne bo moglo dati blišča, kot pritiče zvezdi.

Toda pustimo ta razmišljanja in se vrnimo k vtisom, ki jih ta skrajni severni rob ZDA nudi tujcu, ki ga pot zanese sem. Sem z avtomobilom ne boš prišel, kajti razdalje so prevelike. Običajno in nujno prometno sredstvo za sem je letalo.

Ko sem še z letala gledal na glavno mesto — in ne prestolnico Aljaske — Anchorage, sem imel vtis, da urbanistom ni težko reševati urbanističnega načrta tega mesta. Ulice so vse, kot bi jih bil že zdavnaj s črtalom potegnil po belem papirju. Tu je vse pravokotno, kot so pravokotna mesta, ki jim zgodovina ni dala svojega obeležja. Po kratkem krogu nad mestom je letalo pristalo na modernem letališču, v neposredni bližini mesta. Bilo je še zgodaj zjutraj in časa za ogled na pretek. Sicer pa sem imel na razpolago kar tri dni in v treh dneh se mesto, kakršno je Anchorage da z lahkoto razgledati, saj monumentalnih zgradb, muzejskih vrednosti, pinakotek in podobnega tu ni. S tem pa še ni rečeno, da mesto ni zanimivo. Prvi dojem, ki ga človek dobi, je ta, kot bi prišel v neko začasno mesto, v nekak «provisorium», ki ga bodo prej ali slej zrušili in prenesli kam drugam. In vendar si tega tu nihče ne misli, pač pa daje mesto tak vtis zato, ker ni bilo časa zgraditi tu mesta, na kakršna smo sicer navajeni. Sicer pa bi bilo pretirano trditi, da Anchorage ni mesto. Tu imamo tudi nekaj večnadstropnih hiš in celo dva nebotičnika s 14 nadstropji. Kako bi si sicer mogli misliti, da smo v Ameriki, če bi nebotičnikov ne bilo. Toda kilometri in kilometri ulic so bolj polni pritličnih hiš in še več barak in vse to je prepreženo s svetlobnimi napisi v vseh mogočih mavričnih barvah, da te kar slepi. Tudi čez dan je vse pisano. Da, tudi čez dan. Tu, na visokem severu je namreč dan zelo kratek. Še ni tri ura popoldne, ko se sonce kot velikanska rdeča krogla potopi in le na obronkih s snegom prekrite bližnje gore se odražajo najprej svetlordeči, nato temno in končno že vijoličasti odbleski sonca. In ulica je podobna na tleh ležečemu zelo pisanemu božičnemu drevesu.

Že toliko smo govorili o Anchorageu, nismo pa povedali, da šteje to mesto komaj 100.000 prebivalcev, da je torej v ameriškem merilu šele mestece. Toda vsa Aljaska šteje komaj dvakrat toliko prebivalcev in njena prestolnica Fairbanks je še veliko manjša. Prebivalcev Aljaske bi bilo še veliko manj, če bi tu ne bilo ogromno vojaštva, ki je redka naselja Aljaske spremenilo v nekakšne vojašnice ali vojaška taborišča. Aljaska ima — kljub svojim velikanskim prirodnim bogastvom — za sedaj še vedno vlogo «prve barikade» pred «sovjetsko napadalnostjo», kot temu pravijo v Washingtonu.

Ko pa stopamo po ravnih ulicah te nove metropole Aljaske, bomo nujno opazili dve stvari. Zdi se ti, da je tu več avtomobilov kot ljudi. Tu verjetno še teže parkiraš avtomobil kot v New Yorku. Kolone avtomobilov se vrstijo od enega konca ulice do drugega in med vozilom in vozilom ni niti enega metra praznega prostora. Čudno se ti bo zdelo, da pred lesenimi barakami čepi kar po več vozil, na trotoarju pa so skoraj povsod postavljeni števci, v katerega vtakneš 10 centov in za eno uro sme vozilo ostati tu, kajti čez eno uro bo na števcu že zasijala rdeča signalna luč in ženska-policaj ti bo že prilepila na šipo listek, ki ga boš moral dokupiti z dolarjem globe. Zato ljudje z avtomobili zelo hite, kot bi se jim stalno mudilo.

Vse drugačen vtis pa ti dajejo pešci. S tem nočemo reči, da pešci, ki jih srečuješ po teh dolgih ulicah, nimajo svojih «vozil», kar pa se jim toliko ne mudi, se raje sprehodijo kar peš. In zanimivo je opazovati te pešce. Če bi kak antropolog prišel sem, bi mogel tu najti v eni sami ulici «vzorce» vseh plemen z vseh celin in vse mogoče «mešance», kolikor jih more dati križanje vseh plemen in ras. Pa še nekaj opaziš na teh ljudeh: zelo malo je veselih ljudi. Morda je temu kriva ostra klima. Dejstvo pa je, da so njih obrazi zelo togi, nekako preveč poslovni, vsekakor pa izrazito grobi. Tu je namreč veliko tujcev in zelo malo domačinov. Tujcem pravijo «frontiersmen». Ne bo držalo v celoti, toda gotovo je, da je večina tujcev prišla sem gor «na mejo». Sem spadajo vojaki in veliko civilistov, ki so v vojaški službi pri raznih radarskih mrežah in drugih podobnih vojaških ustanovah.

Med «tujci» je tudi veliko lovcev na bogastvo. Marsikateri izseljenec iz Evrope ali s kake druge celine, ki je obredel že vse ZDA in se mu nikjer ni posrečilo odkriti «vira bogastva», je prišel sem gor, da bi tu poskusil «zadnjo srečo». Nekaterim se je to tudi posrečilo. Tu se namreč veliko gradi in ker so plače izredno visoke, se je tudi marsikateri lovec za bogastvom sprijaznil z navadnim, toda dobro plačanim delom. Zdi se, da tu dolarji tečejo v rekah in ne v potokih. Električarju na primer dajo do pet dolarjev, to se pravi krepkih 3000 lir na uro. Šofer tovornega avtomobila dobi le nekaj manj, mlad inženir pa bo za začetno mesečno plačo imel že svojih 600 do 750 tisoč lir.

To je privabilo na sever nekaj pogumnih ljudi, ki pa ne bodo veliko odnesli s seboj. Cene so tu tako visoke, da smemo visoke plače zmanjšati kar na polovico ali celo tretjino. 95 odstotkov potrošnega blaga je treba namreč sem uvažati iz več tisoč kilometrov oddaljenih krajev. Zato so cene zelo visoke. Za navadno oranžado boste tu plačali v naši valuti 250 do 300 lir, za kosilo pa tudi pet do šest tisoč lir. Skratka, visoke plače so le iluzorne in ob koncu meseca ne bo veliko ostalo, če si bo človek hotel privoščiti to, kar bi si bil privoščil v južnejših, na videz skromnejših krajih. Poleg tega je tu treba dodati, da organizem tu potrebuje veliko več, kajti 15 ali 17 stopinj pod ničlo je mraz, ki terja obilnejšo hrano. V treh dneh, ki sem jih prebil tu konec oktobra, se je temperatura vrtela stalno okoli —15 stopinj.

Zato je tudi zunanji videz ljudi vse drugačen kot v južnejših krajih. Ljudje so krepko odeti v krznene plašče in v čudna stilizirana eskimska obuvala. Estetika je prepustila mesto nekakšni čudni mešanici folklore od najbolj tipičnih stiliziranih eskimskih kožuhov do širokokrajnih mehikanskih klobukov, ki so jih sem prinesli razni pustolovci, ki so na Aljasko prišli sreče iskat.

Za konec pa še eno značilnost. Tu so skoraj vsi ljudje oboroženi. Na ulici srečaš vsakega drugega s krepko pištolo za pasom in nihče je niti ne prikriva. Nasprotno, zdi se, kot bi jo izzivalno razkazoval. In to niti ni moda, na videz niti potrebno. Posamezni obrazi, ki jih srečuješ v točilnicah, pa ne obetajo veliko in tedaj se ti zdi, da bi tudi tebi morda kdaj pištola ne bila odveč.

Anchorage se zdi, kot bi urbanist mesto narisal na kosu se povsem čistega papirja

Slika nam prikazuje pisanost ene izmed ulic v Anchorageu. V ozadju kolona avtomobilov, sredi ulice pa še pasja vprega. Smo pač daleč na severu

ZDRAVNIŠKI KOTIČEK

Črevesni katar v vseh svojih oblikah

Pri odraslem človeku je črevo okrog osem metrov dolga cev, ki služi za prebavljanje hrane. Leži v trebušni votlini, obstoji iz dveh plasti gladkega mišičja ter je od zunaj obdano s potrebušnico, od znotraj pa s sluznico. Črevo sega od želodca do zadnjika in sestoji v glavnem iz tankega in debelega črevesa. Ko pride zaužita hrana v želodec, se pomeša z želodčnim sokom, ki ga sestavljata prvenstveno solna kislina in pepsin. Prebavljanje hrane v želodcu traja 2 do 5 ur. Ko je hrana v želodcu postala popolnoma kašasta, pride v dvanajstnik, kjer se pomeša z žolčem in s prebavnim sokom trebušne slinavke. Od tod pride v tanko črevo, ki je polno srkalic, ki srkajo iz hrane hranilne sokove (beljakovine, sladkor, maščobe, mineralne soli in vitamine) in jih odvajajo v kri in po njej v telo. V debelo črevo pride samo tekočina z ostanki hrane, ki se niso prebavili in jih telo ne more uporabiti.

Če tanko črevo oboli, njegova sluznica ne more vsrkavati hranilnih sokov. Razen tega obolelo črevo tudi hitreje valovi in hitreje potiska hrano naprej, tako da srkalice nimajo dovolj časa, da bi hranljive sestavine pravilno in dobro vsrkale. Tudi obolelo debelo črevo se hitreje gibje kot sicer in njegova sluznica ne more vsrkavati vode. V obeh primerih pride do večkratnega iztrebljanja blata na dan. Blato je mehko in pravimo, da je nastopila driska. Driska je torej znak motnje v črevesju ali pa znak črevesnega obolenja. Do driske lahko tudi pride, če hrana v želodcu ali dvanajstniku ni bila dobro prebavljena in je prišla v črevo še v grobem stanju ter je razdražila črevesno sluznico. Če je črevesno obolenje lažjega značaja, bo stolica mehka in redka, če je pa katar hud, bo stolica vodena in sluzava, kajti razbolela sluznica izločuje mnogo sluzi. Če je črevo zelo hudo obolelo, se bodo v črevesu stvorile ranice in razjede, kar ima za posledico, da bo stolica sluzavo krvava.

Katar tankega črevesa je najbolj pogost pri otrocih. Obolenje je tem nevarnejše, čim mlajši je otrok. Nastane večinoma kot posledica pokvarjene, okužene ali neprebavljive hrane. Katar je pri otroku navadno združen z želodčnim katarjem. Črevesni katar je pa tudi pogosto obolenje odraslih. Pri tem gre za vnetje črevesne sluznice, ki je nastalo zaradi okuženja z nalezljivimi klicami ali pa kot posledica pokvarjene hrane. Katar pa nastane tudi zaradi draženja črevesja z mrzlo pijačo. Znaki katarja so različni. Bistveni znak je spremenjeno blato, ki je v začetku kašasto, pozneje pa tekoče in penasto. Bolnik občuti v trebuhu krčevite bolečine, ki so ob premikanju črevesa posebno hude; takrat občuti bolnik, da se mu nekaj pretaka po trebuhu. Zaradi pogostih drisk se bolnik slabo počuti, je zbit ter ga pogosto trese mrzlica ali pa ga kuha vročina. Ker je telo izgubilo mnogo vode, bolnika žeja, toda brž ko kaj popije, ga že žene na blato. Pri majhnih otrocih lahko pride zaradi nagle izsušitve telesa do katastrofe in otročiček umre. Zapomniti si moramo, da je vsaka driska pri otročičku resna zadeva in je zato potrebno, da takega otroka spravimo čimprej k zdravniku. Tudi odrasel bolnik s črevesnim katarjem spada v posteljo. Na trebuh si mora devati toploto (termofor, električni grelec, opeka), kajti toplota ugodno vpliva na črevo ter zmanjšuje bolečine.

Bolezen se zdravi tako, da damo bolniku kako čistilno sredstvo, najbolje ricinovo olje. Tako se bo črevo očistilo ter izločilo razne klice in strupe. Ko se je bolnik prečistil, je najbolje, da se dva dni posti in pije le ruski ali kamilični čaj. Čaj je treba često piti, in sicer vedno le v malih količinah, ker večjih količin naenkrat črevo ne bi moglo prenesti. Po dveh dneh sme bolnik zauživati sluzasto juho, kakao in prepečenec, polagoma pa tudi pretlačeno zelenjavo, zdrob ter pečeno nemastno meso. Zapomniti si moramo, da hrana nikakor ne sme dražiti črevesa.

Katar debelega črevesa se najbolj pogosto javlja v obliki nalezljivega vnetja sluznice, in sicer največkrat epidemično. To je tako imenovana dizenterija ali griža. Poznamo bacilarno grižo, ki jo povzročajo bacili in amebno grižo, katere povzročitelj je posebne vrste ameba.

Amebna griža je v naših krajih izredno redka, znana pa je v vročih krajih. Z grižo se okužimo neposredno ob dotiku z bolnikom in z izločevalci klic ali pa neposredno po muhah. Muhe se pasejo po odprtih straniščih in jamah, sedajo na jestvine in jih okužijo. Iz tega sledi, kako nevarno je jesti neoprano sadje in jestvine prijemati z neumitimi rokami! Za grižo obolelega je treba ločiti od zdravih ljudi ter zdravljenje prepustiti zdravniku. Bolnik mora vestno izpolnjevati zdravnikova navodila, sicer bo vedno znova dobival črevesne katarje in imel težkoče s prebavo.

DR. S. B.

REFORME JANEZA XXIII.

Demokratizacija verskih ustanov

Izvolitev papeža Janeza XXIII. ni le odprla novih perspektiv v politiki odnosov med Vatikanom in deželami Vzhodne Evrope, ampak napoveduje tudi spremembe na področju italijanske politike. Vprav v teh poslednjih dneh je vatikanski radio v bistvu kritiziral katoliški protikomunizem teh poslednjih let in se odkrito potegoval za neki novi «pozitivni protikomunizem». Iz tega se da sklepati, da bo prišlo do spremembe v odnosih med katoliško Cerkvijo in levičarskimi političnimi silami. Pri tem je vredno zabeležiti, da so pred dnevi na katoliški univerzi v Milanu podelili doktorat *honoris causa* francoskemu katoliškemu filozofu Jacquesu Maritainu, ki je filozof francoske katoliške levice. Značilno je pri tem, da je glasilo jezuitov «La civiltà cattolica» samo nekaj mesecev od tega objavilo oster napad na Maritainovo filozofijo, napad, ki ga je predhodno odobril, in verjetno celo navdihnil, pokojni papež Pij XII. Podelitev doktorata *honoris causa* Jacquesu Maritainu ima torej očiten polemičen poudarek proti jezuitom in globok «politični» pomen znotraj raznih struj katoliške misli. S svojimi deli, predvsem pa z «Integralnim humanizmom» si je Jacques Maritain pridobil sloves ne le kot filozof francoske katoliške levice, ampak tudi katoliške levice nasploh.

S to novo usmerjenostjo je treba povezati tudi nedavno odločitev Janeza XXIII., na podlagi katere bodo vodstvo italijanske katoliške politike poverili italijanski Škofovski konferenci. Za te dni je papež sklical prvo zasedanje te konference, predhodno pa je papež pozval škofe, da naj skupno proučijo položaj in da naj potegnejo potrebne zaključke glede vsega tega, kar zadeva dejavnost katoliške Cerkve v Italiji, in to na vseh področjih, vštevši ono «državljansko», to je politično.

Znano je, da je pokojni Pij XII. upravljal Cerkev v Italiji in s tem tudi Katoliško akcijo na povsem avtoritaren način. Za poslednje politične volitve so italijanski katoličani dobili od Vatikana volilna navodila v imenu Škofovske konference, ne da bi se le-ta sploh sestala. Pa tudi sicer je znano, da je papež Pacelli delal vse sam. Janez XXIII. pa je jasno izjavil, da hoče biti papež vseh in da spadajo italijanska vprašanja v pristojnost italijanskih škofov. Novi papež je zaupal Škofovski konferenci tudi vodstvo Katoliške akcije, kakor tudi vprašanje glede odločanja o tem, ali je primerno ali ne, da se imenuje novo osrednje vodstvo Katoliške akcije.

S tem, da je vodstvo Katoliške akcije prepustil škofom, je Janez XXIII. priznal tisto njihovo pravico, ki je bila škofom v drugih državah že davno priznana. Toda važnost tega papeževega ukrepa je tudi v tem, da je papež tako osvobodil Vatikan velike odgovornosti, ki je bila do sedaj povezana z neposrednim poseganjem Vatikana v vprašanja italijanske notranje politike. Tako stanje je namreč v teh poslednjih letih povzročilo Vatikanu težkoče ne le na področju notranjega italijanskega političnega življenja, ampak tudi na mednarodnem področju, spričo okoliščine, da nekateri neitalijanski katoliški škofje niso soglašali s tem, da je katoliška Cerkev v Italiji neposredno posegala v volilno borbo. Pa ne samo to: «državljanska» volilna dejavnost Katoliške akcije in organizacije «Comitati civici» je povzročala pomisleke tudi pri marsikaterem predstavniku italijanskega škofovstva. Ni nikaka tajnost, da sta novoizvoljena kardinala Giovanni Montini in Giovanni Urbani, skupno s številnimi drugimi škofi, že leta 1948 zaman zahtevala razpustitev teh odborov, in da se je to «volilno omrežje» Katoliške akcije rešilo samo zaradi osebne podpore pokojnega Pija XII.

Iz gornjega sledi, da si Janez XXIII. ne namerava naprtiti takih polemičnih odgovornosti. Za časa svojega bivanja v Franciji kot apostolski nuncij, se je Janez XXIII. osebno mogel prepričati, da so škofi v drugih zapadnih državah smatrali tako politiko bivšega papeža za zelo neprimerno. Ta sklep, da se ponovno uveljavi pristojnost Škofovske konference tudi kar zadeva dejavnost Katoliške akcije in njene izrazito politične organizacije «Comitati civici», utegne vplivati pozitivno na demokratizacijo katoliških sil v Italiji; šele bodočnost pa nam bo povedala, kako se bo ta nova usmerjenost odrazila v italijanskem notranjem političnem življenju.

Krišna Venta, ki ga vidimo na sliki, je bil vodja verske skupnosti «Studenec sveta». Nekaterim pobornikom krščanske ljubezni v ZDA ta sekta ni bila po godu. Z bombo so svetišče pognali v zrak in z njim 6 vernikov

HOROSKOP
ZA DANES

OVEN (od 21. 3. do 20. 4.) Ne pozabite na obveznosti;

BIK (od 21. 4. do 20. 5.) Poslušajte nasvete drugih, toda ne podcenjujte lastnega mnenja.

DVOJČKA (od 21. 5. do 22. 6.) Neodločnost neke osebe bo povzročila zamudo

RAK (od 23. 6. do 22. 7.) Ker bo primanjkovalo navdušenja, boste zamudili ugodne prilike.

LEV (od 23. 7. do 22. 8.) Ne nasedajte zlobnim jezikom; zanesite se nase, a ne bodite

DEVICA (od 23. 8. do 22. 9.) Na vidiku majhna nevšečnost.

TEHTNICA (od 23. 9. do 23. 10.) Začetek bo zelo zanimiv, dobili boste važno in učinkovito podporo.

SKORPIJON (od 24. 10. do 22. 11.) Ne ravnajte neposredno sami, ampak poslužite se posredovalcev.

STRELEC (od 23. 11. do 20. 12.) Današnji dan je izredno ugoden za vse, ki morajo sprejeti važno odločitev.

KOZOROG (od 21. 12. do 20. 1.) Na vidiku manjše težkoče, toda ne smete odnehati.

VODNAR (od 21. 1. do 19. 2.) Ne računajte na nekatere obljube in razmislite dobro.

RIBI (od 20. 2. do 20. 3.) Ne razmetavajte svojih sil in skušajte izvesti do konca svoj načrt.

— Mi je žal, toda nimam drobiža...
— Nič ne de, sprejmem tudi tisočak, pa tudi ček, če je vam po volji...

Goriško-beneški dnevnik

Proračun občinskih podjetij za leto 1959

Poleg elektrarne naj bi plinarna postala s prihodnjim letom aktivna

Napovedujejo podaljšanje vodovoda v Št. Maver

Županstvo je razdelilo občinskim svetovalcem proračun občinskih podjetij za leto 1959, o katerem bodo razpravljali na eni izmed prihodnjih sej občinskega sveta. Pri izdelovanju proračuna so uporabili postavke obračuna za leto 1957, ki so jih primerno popravili s podatki prvih devetih mesecev delovanja občinskih podjetij v tekočem letu.

Gospodarski proračun je uravnovešen in izkazuje 577 milijonov lir izdatkov in prav toliko dohodkov, finančni proračun pa izkazuje 820 milijonov 570.000 lir dohodkov ter 1.070.000 lir izdatkov. Med dohodki je treba upoštevati v prvi vrsti 23 milijonov lir več dohodkov pri prodaji izdelkov v primerjavi s proračunom za leto 1958 ter za 26 milijonov lir več v primerjavi z obračunom za leto 1957.

Glavno breme nosi mestna elektrarna. V primeri z obračunom za leto 1957 se predvideva za kakšnih 20 milijonov lir več dohodkov. Ta poviček je premajhen v primeri s potrošnjo električne energije, vendar je treba pri tem upoštevati, da se proizvaja električna energija v termoelektrični centrali, kjer je proizvodnja znatno višja kot v drugih električnih centralah. Več stroškov je v proračunu za amortizacijo in za osebje.

Plinarna, ki je bila vsa ta leta cokla v mestnih podjetjih, naj bi s prihodnjim letom prišla na zeleno vejo. Namesto kroničnega primanjkljaja naj bi imela 3 milijone lir dobička. Tudi letos je finančno stanje plinarne boljše kot prejšnja leta, in to predvsem zaradi pocenitve premoga. Zaradi tega pojava bo plinarna izdala pri nakupu 4.900 ton premoga, kolikor ga potrebuje za eno leto, 12 milijonov lir manj v primerjavi z letom 1957. Podjetja predvidevajo, da bodo prodala manjše količine koksa, ker so se lastniki večjih poslopij, ki so bili največji odjemalci koksa za segrevanje prostorov pozimi, preusmerili na uporabo nafte za kurjenje ogrevalnih naprav.

Vodovod naj bi imel okoli 40 milijonov lir izgube, če bo v veljavi dosedanja prodajna cena vode potrošnikom. Za nakup vode v Jugoslaviji predvidevajo 50 milijonov lir (15 milijonov lir več kot leta 1957); ostali del globalne vsote za vodo plača Jugoslaviji italijanska vlada. Za prodajanje vode pa naj bi občina dobila 3,5 milijona lir več. V prihodnjem letu nameravajo razširiti vodovod po Št. Mavru in v Gradiškuti, ki bo dal občinskim podjetjem nove potrošnike.

—«»—

PRED KONGRESOM PSI

V dveh sekcijah zmagala Nennijeva struja

V pričakovanju pokrajinskega kongresa PSI, ki bo 4. januarja, sta bila do sedaj samo dva sekcijska kongresa, in sicer v Gorici in v Gradiški, kjer je dobila absolutno večino Nennijeva skupina. Gorico bodo na pokrajinskem kongresu predstavljali štirje predstavniki Nennijeve in en predstavnik Vecchiettijeve struje, Gradiško pa pet predstavnikov Nennijeve, 2 predstavnika Vecchiettijeve in en predstavnik Bassove struje. Do 28. decembra se morajo zaključiti vsi sekcijski kongresi.

—«»—

Nova knjigarna

V nedeljo so otvorili novo knjigarno Paternoli na Korzu Verdi. Knjigarna je dobila svoje prostore v poslopju Ljudskega doma, ki je bil svoje čase zgrajen za kulturne potrebe slovenskega prebivalstva.

Na istem kraju, kjer je sedaj knjigarna Paternoli je bila še pred prvo svetovno vojno knjigarna Slovenca Gabrščka.

—«»—

Avtobusna čakalnica na Svetogorski cesti

Gradnja kanalizacije na Svetogorski cesti med Ul. Caprin in Ugo Foscolo normalno poteka. Podjetje je razkopalo večji del ceste, tako da gredo po tem delu ceste lahko samo pešci in zelo previdni kolesarji. Ni mogoče predvideti, kdaj se bodo dela zaključila; prav gotovo ne tako hitro.

Na vogalu Svetogorske ceste in Ul. Ugo Foscolo so zgradili avtobusno čakalnico, ki že služi svojemu namenu, čeprav ni še povsem dokončana. Gradnja te čakalnice je bila zelo umestna, saj do sedaj niso imeli potniki, ki so čakali na avtobus, nobenega zavetja.

—«»—

Narasla Soča ni nevarna

Zaradi velike količine padavin na porečju Soče je vodna gladina reke zelo narasla. Pojavile so se tudi govorice, da je Soča na nekaterih mestih prestopila bregove in povzročila škodo. Prefektura je sporočila, da reka do sedaj ni nikjer povzročila škode na poljih.

—«»—

Prireditev v spomin G. Puccinija

Danes zvečer bo v kinematografski dvorani Corso na pobudo ustanove za kulturne prireditve koncertni večer posvečen stoletnici rojstva skladatelja Giacoma Puccinija. Sodelovali bodo zbor Seghizzi, zbor goriške FARI, zbor zavoda Lenassi in goriški simfonični orkester pod vodstvom Rodolfa Lipizerja. Spominski govor bo imel dirigent Viozzi od tržaškega radia. Vstopnice po 5 in 250 lir prodajajo v blagajni kina. Pričetek točno ob 21. uri.

—«»—

Zavarovanje poklicnih ribičev

Pred dnevi so se sestali na sedežu pokrajinske uprave člani pokrajinske komisije za zavarovanje poklicnih ribičev notranjih voda. Komisija je ugotovila, da ni prispela do sedaj še nobena tozadevna prošnja s strani prizadetih in je zaradi tega sklenila uradno ugotoviti število in imenik oseb, ki spadajo v to kategorijo. Povabili so zato vse prizadete ribiče, da vložijo čimprej prošnjo, da olajšajo delo komisije.

V to kategorijo spadajo ribiči notranjih voda, ki izvršujejo ta poklic in ki niso uslužbeni drugje. Ribiči, ki se bodo vpisali v ta seznam bodo deležni, po plačilu letnega deleža, zavarovalnine za invalidnino, starost in razne bolezni.

Urnik trgovin za praznike

Prefektura je sporočila, da imajo trgovci z oblačili v nedeljo 21. decembra lahko odprte trgovine od 15. do 19. ure. 22. in 23. decembra se bodo vse trgovine zaprle ob 20. uri. Na dan pred božičem 24. decembra so vse trgovine lahko odprte neprenehoma. Osebje, ki bo delalo nadure, se mora plačati na podlagi delovnih pogodb. Odločba velja za vse občine v pokrajini.

—«»—

Tečaj za urejevalce izložb

V Gorici se bo v kratkem pričel tečaj za urejevalce izložb (vetriniste), na katerem se bodo tečajniki in tečajnice, ki morajo imeti vsaj 14 let, naučili poklica, ki je postal zaradi novih estetskih potreb pri krasitvi izložb, zelo priporočljiv. Tečaj bo pripravljen tako, da bodo urejevalci izložb obenem trgovski potniki ali pomočniki v pisarnah.

Informacije in vpisovanje na sedežu Unione tipostenografica italiana v Ul. Diaz 16 od 10.30 do 12.30.

Pismo Delavske zbornice Intersindu

Potrebna so pogajanja o proizvodni nagradi

Pogajanja naj bi bila med sindikalnimi organizacijami in podjetjema CRDA in SAFOG

Tajništvo Delavske zbornice je poslalo Intersindu v Trst ter v vednost ostalim sindikalnim organizacijam in notranjima komisijama CRDA in SAFOG pismo, v katerem zahteva pričetek pogajanj o proizvodni nagradi.

Ravnateljstvi CRDA in SAFOG sta 29. marca 1956, odnosno 7. aprila 1956 podpisali s sindikalnimi organizacijami delavcev dva ločena tovarniška sporazuma o proizvodni nagradi, ki sta veljavna za leta 1956, 1957 in 1958.

Ravnateljstvo CRDA in sindikalne organizacije so priznale veljavnost načel o ustanovitvi proizvodne nagrade, obenem pa se obvezujeta, da bosta do druge polovice leta 1958 našle, upoštevajoč nove izkušnje in modernizacijo obrata na podlagi programa podjetja za prihodnja tri leta, nov sistem ugotavljanja proizvodnega ritma.

V sporazumu med ravnateljstvom SAFOG in sindikalnimi organizacijami pa je ugotovljeno, da obstajajo težkoče pri določanju proizvodne nagrade zaradi različnih sistemov dela in zaradi programa o modernizaciji naprav ter zato svetujejo preložitev proučevanja tega vprašanja, da se ugotovi indeks proizvodnje.

Upoštevajoč prej navedene trditve Delavska zbornica zahteva, naj se pričnejo pogajanja za obnovo tovarniških sporazumov o proizvodni nagradi v CRDA in v SAFOG.

—«»—

Motociklist se je zaletel v žensko

Ob 19.30 je šla 20-letna Jakomin Gisela por. Vida iz Ul. Campi 17 s svojim možem s Travnika proti Ul. Carducci. Mož je peljal kolo na pločniku, žena pa je hodila po cesti. Od zadaj pa se je pred škofijo pripeljal na motociklu Luigi Troghin iz Ul. Faidi 46, ki se je zaletel v ženo, ker mu je avtobus zaprl pot. Žena, ki je noseča, se je potolkla po levi roki in levi nogi. Z rešilnim avtomobilom so jo odpeljali v bolnišnico Brigata Pavia. Ozdravela bo v petih dneh.

—«»—

Nesreča tekstilne delavke

Ob 13.30 so z rešilnim avtomobilom Zelenega križa pripeljali v bolnišnico Brigata Pavia 52-letno Colombo Visintin iz Pevme (Bellaveduta). Žena se je z avtobusom pripeljala pred tekstilno tovarno v Podgori na delo, pri izstopanju pa si je zaradi nekega kamna zvila desni gleženj. V bolnišnici so ji nudili zdravniško pomoč in jo poslali domov. Ozdravela bo v 20 dneh.

V ponedeljek je na univerzi v Pavii diplomiral iz medicine Niko Gruden iz Gorice. Novemu doktorju ob tem življenjskem uspehu iz srca čestitamo.

Kino v Gorici

CORSO. 21.00: Koncertni večer.

VERDI. 16.00: «Nesrečniki», J. Gabin, cinemascope v barvah.

VITTORIA. 17.00: «Kalifornijska pošast», D. Megovan in S. Rich. Mladoletnim prepovedan vstop.

CENTRALE. 17.15: «Tam, kjer teče reka», J. Stewart in J. Adams, barvni film.

MODERNO. 17.00: «Andrea Chenier».

—«»—

DEZURNA LEKARNA

Danes posluje ves dan in ponoči lekarna Alesani, Ulica Carducci 12, tel. 2268.

—«»—

TEMPERATURA VČERAJ

Včeraj so na goriškem letališču zabeležili najvišjo temperaturo 10,4 stopinje ob 12.30, najnižjo pa 5,8 stopinje ob 24. uri.

ŠPORT ŠPORT ŠPORT

Italijansko košarkarsko prvenstvo

Gavagnin - novi steber tržaške ekipe STOCK

Odlična igra Kristančiča v srečanju Stella Azzurra - Lazio

Po odmoru zaradi meddržavnega srečanja reprezentanc Italije in Jugoslavije, se je v nedeljo nadaljevalo košarkarsko prvenstvo Prve serije. Vsa srečanja 10. kola so se končala s predvidenimi zmagami favoritov. Tako je vodilni Simmenthal na svojem igrišču odpravil Motomorini z visokim rezultatom, Ignis Varese pa prav tako na svojih tleh Cantù, čeprav po dokaj težki borbi. Na svojih igriščih sta bili uspešni še ekipi Lanco iz Pesara proti tržaški vrsti Stock, ter beneški Reyer nad Livornom, toda samo s tremi točkami razlike.

Na tujih igriščih sta uveljavili svojo premoč ekipi Stella Azzurra in Virtus, prva nad Laziom, druga pa nad Santipasto. V srečanju med Stello Azzurro in Laziom se je najbolj odlikoval Ljubljančan Kristančič, ki je sam realiziral 30 točk od skupnih 85. Kristančič je bil izredno precizen v strelih na koš iz bližine in iz srednje daljave, ter nezadržen v svojih prodorih in preigravanjih z žogo.

Tržaška Stock se je v Pesaru zelo dobro upirala v glavnem po zaslugi debutanta Gavagnina, ki predstavlja za tržaško ekipo veliko pojačanje. Ob njem sta delno zadovoljila samo še Damiani in Natali in na trenutke tudi Cavazzon. Popolnoma je odpovedal Montgomery, ki je tudi kmalu zapustil igro.

Položaj tržaške ekipe je po tem porazu ostal še naprej kritičen, vendar pa je upati, da se bo popravil že prihodnjo nedeljo, ko bo njen nasprotnik dokaj šibka vrsta Reyerja iz Benetk.

Rezultati: *Simmenthal-Motomorini 76:44, *Ignis - Cantù 75:64, Stella Azzurra - *Lazio 85:65, Virtus - *Santipasta 85:64, *Lanco Pesaro - Stock 58:48, *Reyer - Livorno 53:50.

Lestvica:

Simmenthal	10	9	1	797:576	19
Ignis Varese	10	9	1	722 624	19
Virtus	10	8	2	726 573	18
Cantù	10	7	3	665 634	17
Motomarini	10	6	4	682 644	16
Lanco Pes.	10	5	5	534 463	15
Santipasta	10	5	5	601 610	15
Stella Azz.	10	4	6	670 642	14
Stock	10	2	8	465 558	12
Reyer	10	2	8	587 721	12
Lazio	10	2	8	587 773	12
Livorno	10	1	9	526 660	11

V ženski A seriji je v 8. kolu poskrbela za presenečenje ekipa Lubiam iz Mantove, ki je v Milanu premagala Stando z občutno razliko 54:41. Delno presenečenje predstavlja tudi tesna zmaga vrste Talmone nad Fiatom v Turinu. Vsa ostala srečanja so se končala s predvidenimi zmagami favoritov, edino zmago na svojem terenu pa je dosegla vrsta Stock, ki je brez večjega napora odpravila ekipo OZO iz Milana. Med Tržačankami se je najbolj odlikovala reprezentantka Tarabocchia, ki je potrdila svojo izvrstno formo. Druga reprezentantka Prenushi je imela manj priložnosti za briljiranje, vendar je mnogo prispevala h kolektivnemu uspehu. Zelo dobro sta igrali tudi Magrisova in Laura Vascotto.

Rezultati: Talmone - *Fiat Torino 34:33, Lubiam Mantova - *Standa 54:41, Omsa - *Autovox 40:28, Udinese - *S. Marinella 54:25, *Stock - Ozo Milano 58:39.

Lestvica:

Udinese	8	8	0	485	269	16
Stock	8	7	1	407	321	15
Standa Mil.	8	6	2	495	329	14
Talmone	8	6	2	339	307	14
Fiat Torino	8	4	4	349	314	12
Lubiam	8	3	5	326	336	11
Omsa Faenza	8	3	5	275	349	11
Ozo Milano	8	2	6	286	412	10
Autovox Ro.	8	1	7	280	431	9
S. Marinella	8	0	8	228	446	8

V moški A seriji je tržaški predstavnik Don Bosco kljub dobri igri moral prepustiti na svojem igrišču zmago močnejšemu nasprotniku — ekipi Petrarca iz Padove. Goriziana je na svojem igrišču klonila po ostri borbi ekipi Riv Torino.

Rezultati: Riv Torino - *Goriziana 53:50, Petrarca - *Don Bosco 52:44, *Udinese - Libertas Biella 50:32, Ravenna - *Itala Montiglio 70:50, Varese - *Cus Firenze 40:34.

Lestvica:

Petrarca	8	6	2	495	383	14
Udinese	8	6	2	453	346	14
Lib. Biella	8	6	2	365	326	14
Ravenna	8	5	3	386	408	13
Varese	8	5	3	488	524	13
Goriziana	8	4	4	464	445	12
Riv Torino	8	4	4	423	437	12
Don Bosco	8	2	6	402	437	10
Cus Firenze	8	1	7	323	433	9
Itala	8	1	7	416	563	9

TENIS

Avstralci zahtevajo bojkotiranje Kramerja

MELBOURNE, 16. — Avstralska teniška zveza je na svoji seji v Melbournu zahtevala od vseh diletantskih zvez na svetu naj ameriški profesionalni Kramerjevi skupini ne dovolijo nastopati na njihovih igriščih. Ta sklep je avstralska zveza sprejela zaradi pritiska, ki naj bi ga Kramer izvajal na nekatere avstralske klube, da ti ne bi upoštevali prepovedi, ki jo je izdala avstralska zveza.

—«»—

Johansson najboljši švedski športnik 1958

STOCKHOLM, 16. — Evropski prvak težke kategorije Ingemar Johansson je bil izbran za najboljšega švedskega športnika leta. Na drugo mesto se je uvrstil evropski prvak v skoku v višino Richard Dahl. Nogometaš Gunnar Gren je četrti, tenisač Sven Davidson peti in atlet Dan Waern sedmi.

Prvenstvo rezerv

Triestina B-Padova B danes ob 14.30 na stadionu

Massei je včeraj treniral z ostalimi titularci

Titularci Triestine so imeli včeraj popoldne na občinskem stadionu intenzivni trening, ki je obstajal iz telovadnih in atletskih vaj, podajanj z žogo in streli na vrata. Treninga so se udeležili vsi titularci vključno z Masseijem, ki je tokrat prvič poskusil igrati z žogo po nezgodi, ki se mu je pripetila med tekmo z Napolijem.

Danes popoldne bo na stadionu tekma rezervnih enajstoric Triestine in Padove za prvenstvo rezerv. Tekma se bo začela ob 14,30. Tržaška formacija bo nastopila v naslednji postavi:

Bandini; Simoni, Rocco; Modolo, Merkuza, Rigonat; Puia, Del Negro, Comisso, Cazzaniga, Abuer. Eventualna rezerva za drugi polčas: Clemente.

—«»—

Francozi na «Giru»

PARIZ, 16. — V Parizu so v teku razgovori med organizacijskim direktorjem «Giro d'Italia 1959» Torrianijem in športnim direktorjem moštva «Helyett-Leroux» Paulom Wiegandom o eventualni udeležbi tega moštva v največji italijanski etapni dirki. Po razgovoru je Wiegand dejal, da dokončni sporazum še ni bil dosežen in da bo nekatere njegove predloge Torriani odgovoril do 15. januarja. Če bo prišlo do sporazuma, bo moštvo «Halyett-Leroux» nastopilo na «Giru» z Anquetilom, Darrigadom, Forestierom, Stablinskim, Elliottom, Groussardom, Rostollanom in še enim kolesarjem, ki bo izbran med Delbergom, Vermeulinom in Graczykom.

KOLESARSTVO

13 etap dirke Praga - Berlin - Varšava

BERLIN, 16. — Organizatorji 12. diletantske kolesarske dirke Praga - Berlin - Varšava so sporočili, da bo «Dirka miru» prihodnje leto razdeljena v 13 etap, od katerih bosta 2 na kronometer. Start bo v vzhodnem Berlinu, vabila pa so bila poslana 21 kolesarskim zvezam.

Dirka bo trajala od 2. do 16. maja, vrstni red etap pa je naslednji:

2. maja — krožna vožnja v Berlinu 122 km;
3. — Berlin - Magdeburg 160 km;
4. — Magdeburg - Leipzig 150 km;
5. — Leipzig - Halle 40 km (na kronometer) in Halle - Karl Marx Stadt 143 km;
6. — počitek v Karl Marx Stadtu;
7. — Karl Marx Stadt - Karlovy Vary 137 km;
8. — Karlovy Vary - Praga 175 km;
9. — Praga - Brno 220 km;
10. — Brno - Gottwaldov 131 km;
11. — Počitek v Gottwaldovu;
12. — Gottwaldov - Ostrava 140 km;
13. — Ostrava - Krakow 175 km;
14. — Krakow - Katowice 130 km;
15. — Katowice - Czenstochowa 45 km (na kronometer) in Czenstochova - Lodz 130 km;
16. — Lodz - Varšava 135 km.

TENIS

NEW YORK, 16. — Lestvica najboljših ameriških tenisark, ki jo je objavila ameriška teniška zveza, je naslednja: 1. Gibbson, 2. Baker - Fleitz, 3. Hard, 4. Head-Knode, 5. Osborne-Dupont, 6. Arth, 7. Hopps, 8. Moore, 9. Thomas, 10. Mitchel.

Odgovorni urednik
STANISLAV RENKO
Tiska Tiskarski zavod ZTT . Trst

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes 17. t. m. ob 19.30 uri Metro - zanimiv film:

ROBOT in SPUTNIK

Nogometno prvenstvo diletantov

Muggesana in Ponziana se vedno bolj odmikata

V meddeželnem prvenstvu vodi Audace sam

Meddeželno nogometno prvenstvo ima od nedelje spet samo eno enajstorico na vodilnem mestu. To je Audace, ki je na svojem terenu premagala Trento in pustila za seboj za eno točko Bolzano, ki je na tujem igrišču proti Pellizzariju doseglo samo neodločen rezultat, ki pa predstavlja vse prej kot neuspeh, saj spada moštvo Pellizzari med najboljše enajstorice tega prvenstva.

Za eno točko več je zaostala tudi Pro Gorizia, ki na svojem igrišču ni mogla proti Falcku Vobarno doseči več kot pol izkupička pri rezultatu 1:1.

Tržaški predstavnik Edera se nikakor ne more dvigniti na lestvici. Tokrat je izgubila z 2:0 v Bellunu, čeprav je igrala zelo dobro.

Lestvica po 11. kolu:

Audace	11	6	4	1	15	6	16
Bolzano	11	7	1	3	21	12	15
P. Gorizia.	11	5	4	2	16	9	14
Pellizzari	11	3	6	2	7	6	12
Schio	11	3	6	3	13	10	12
V. Veneto	11	5	2	4	17	16	12
Belluno	11	4	4	3	14	14	12
Portogruaro	10	3	5	2	14	16	11
Falck Vob.	11	3	5	3	16	13	11
Bassano	11	3	5	3	10	9	11
Miranese	11	3	5	3	14	14	11
Crda	11	3	4	4	15	13	10
Rovereto	10	2	5	3	12	11	9
P. Mogliano	10	3	3	4	8	13	9
Edera	11	3	2	6	13	20	8
Dolo	11	2	4	5	12	21	8
Merano	10	3	1	6	12	19	7
Trento	11	1	4	6	9	15	6

V prvenstvu diletantov sta se Muggesana in Ponziana v 12. kolu še bolj odmaknili svojim najbližnjim zasledovalcem. Muggesana je na svojem igrišču pregazila Istrio s 5:1, Ponziana pa je prinesla obe točki iz Cervignana z zmago s 3:0.

Enajstorica Libertasa je doživela že četrti zaporedni poraz in sicer proti moštvu Fortitudo. Rezultat 3:2 odgovarja poteku igre, katero pa je zelo oviralo blatno igrišče.

V ostalem na lestvici B skupine ni prišlo do večjih sprememb. Rezultati 12. kola so bili naslednji:

Cremcaffè - Gradese 2:1, Pieris - Ronchi 2:0, Muggesana - Istria 5:1, Turriaco - Cava Romana 2:0, Cervignano - Ponziana 0:3, Crda - Fiumicello 0:3, Libertas - Fortitudo 2:3, Aiello - Aquileia 3:1.

Lestvica:

Muggesana	11	8	3	0	29	12	19
Ponziana	12	8	2	2	23	9	18
Libertas	12	7	0	5	23	18	14
Fiumicello	11	5	3	3	27	14	13
Cremcaffè	11	5	3	3	16	10	13
Pieris	11	5	3	3	15	13	13
Fortitudo	11	4	5	2	20	18	13
Turriaco	11	4	4	3	12	11	12
S. Giovanni	11	4	3	4	17	17	11
Gradese	11	4	3	4	20	19	11
C. Romana	12	5	1	6	26	28	11
Crda	12	3	3	6	13	22	9
Cervignano	11	3	2	6	22	23	8
Aiello	12	3	2	7	13	22	8
Ronchi	11	3	1	7	11	25	7
Aquileia	11	2	2	7	19	31	6
Istria	11	2	2	7	7	21	6

V A skupini diletantskega prvenstva je prevzela vodstvo San Giorgina pred Mosso, štandreška Juventina pa je zaradi ponovnega poraza v Spilimbergu s 5:3 še vedno na zadnjem mestu.

—«»—

Novice iz ringov

CLEVELAND, 16. — Ameriški boksar srednje kat. Rory Calhonu je preteklo noč premagal po točkah v 10 rundah v Clevelandu kvotiranega rojaka Tigra Jonesa, ki je na 9. mestu svetovne lestvice.

* * *

NEW YORK, 16. — Argentinski boksar srednje kat. Victor Salazar je doživel prvi poraz v svoji profesionalni karieri proti Kubancu Paretu.

* * *

PROVIDENCE, 16. — Dvakratni svetovni prvak welter kategorije Jonny Saxton je izgubil dvoboj z Amerikancem Greenom s k. o. v tretji rundi.

* * *

JOHANNESBURG, 16. — Evropski prvak srednjetežke kat. Erich Schoppner je pristal na dvoboj z južno-afriškim prvakom Mike Holtom. Dvoboj bo 4. aprila v Johannesburgu.

* * *

PARIZ, 16. — Evropski prvak srednje kat. Nemec Gustav Scholz je včeraj premagal v Parizu francoskega prvaka Germinala Ballarina po točkah v 10 rundah.

* * *

NEW YORK, 16. — Ray Robinson bo branil naslov svetovnega prvaka srednje kategorije proti Carmenu Basiliu v New Yorku ali v Los Angelesu.

* * *

HAMBURG, 16. — 35-letni nemški boksar srednjetežke kat. Gerhard Heht je sporočil, da se bo umaknil iz akitvnega boksarskega športa zaradi let. Hecht je bil v letih 1953 in 1957 evropski prvak kategorije in nekaj časa tudi nemški prvak težke kategorije po zmagi nad Neuhasom.

AVTOMOBILIZEM

Poskusne vožnje Aston Martin v Monzi

MONZA, 16. — Avtomobil Aston Martin 3000 šport je danes brez odmora vozil na glavnem dirkališču v Monzi od 8,30 do mraka. Angleški avtomobil bo nadaljeval s poskusnimi vožnjami tudi v sredo, ker hočejo tehniki preizkusiti motor v neprekinjeni 24-urni vožnji. Najhitrejši pilot je bil danes Masten Gregory, ki je dosegel povprečno hitrost 181,579 km na uro, Roy Salvadori pa ni forsiral.

Jutri bo v Monzi poskusil zrušiti rekord v hitrostni vožnji z motorji s prikolico Švicar Camatthias, ki je med današnjo poskusno vožnjo dosegel hitrost 206,199 km na uro. Camatthias, ki vozi z motorjem BMW 500 cmc, bo skušal zrušiti rekord, ki ga ima Milani z Gilero in ki znaša 187,471 km v enourni vožnji ter 187,733 na 100 km.

Kino na Opčinah

predvaja danes 17. t. m. z začetkom ob 18. uri zabavni Metro film:

Veseli junaki

(Allegri eroi)

FRAN LEVSTIK

Popotovanje od Litije do Čateža

3.

«Pa ste še dečko, še,» pravi Končina. «Če Bog da, še ga bomo zdravi pili, da bi le trta spet rodila. Vinstvo je bilo že dolgo ničevo. Letošnjemu res ne more človek, da bi dejal: ‚Žal ti bodi!' Samo premalo ga je. Midva z babo ga imava dve mali vedri manj od lani.»

Bojec odgovori: «Po tistih gorah, ki leže bolj nizko ali pa proti burji, da ga je bil dosegel mraz,* tam ga je res nekaj manj. Kaj pa čemo? Kdo si ga je bil še toliko v svesti? Jaz ga imam pa vendar več od lani; moj nograd je dobro visoko in gleda proti poldnu. To ti je lega za trto, vidiš!»

Hostnik se oglasi: «Bojec, ne bodi hud, ako rečem, da je moje boljše, daravno mi nograd ne leži tako v zglavju gobenske gore kakor tvoj.»

Te besede niso ustregle. Dolenjec ne posluša rad, če se povzdiguje drugo vino pred njegovim. Kadar si v hramu, hvaliti ga moraš, če te prav za ušesom praska, sicer mu ne ugodiš. Tudi Bojec ni molčal.

«Hostnik,» pravi, «ti še ne veš, kako je dobremu vinu ime. Kaj meniš, da tisto velja, ki je dolgo sladko? Le ti semkaj pogledi, kako se je moje ubrisalo! Kje imaš ti takega? Res je bolj rezno, pa bo tudi bolj držeče. Vaša sladkál vam bo še nagajala, preden bo leta konec. Saj vendar pametujem nekaj let; pa ne vem takega, da bi se bil mošt grenca branil tako dolgo kakor letos nekateri, pa ne vsak. Gospodje tudi vedo, kaj je dobro; le čaki, zdaj bomo pa onega.»

Urno podstavi leseno posodo in natoči beline, potem pa zopet začne ponujati naju; «Le v slast ga! Saj ga je Bog dal, ni zrastlo na srcu. Založje gnjati ali potice bi tudi menda ne bilo odveč; saj imamo, hvala bogu, oboje, kar komu bolj dobri. Po jedi se grlu nekako zaželi mokrote. Ali ni res dobro?»

Hvalila sva, daravno se je upiralo, ker je bilo še dopoldne; pa tudi se je nama zdelo premlado. Dolenjec ga pa ne pije nikoli tako rad kakor jeseni; nikoli se mu ga tako malo ne smili. Takrat je vse dobre volje, malo in veliko, mlado in staro. Kdor nima sam vinograda, pa gre od hrama do hrama okoli prijateljev. Tako je do blizu božiča. Šele potem, ko sod poje, začno tudi skopovati z vinom. Po vinskih krajih so ljudje sploh bolj radodavni — še preveč. Manj rezni so, bolj prijazni od Gorenjca, pa tudi pokornejši. Človeka v suknji so veseli v hramu. Radi ga poslušajo, če kaj pripoveduje; vendar ga ovinijo, ako le morejo, ker to je gorniku in njegovemu pridelanju velika čast, pa ne bom rekel, da bi se jim tudi smešno ne zdelo, da ga ne more tako nositi kakor oni, ki so iz mladega pri njem. Čudno pa je, da veseli Dolenjec tako malo poje! Po vinogradih je časi jesensko nedeljo popoldne vse živo pivcev; glasne besede se slišijo noter do sogornih zidanic — ali petja vendar ni; malokateri zauka ali pa zakroži poldrugo vrstico od nove gorice. Brez pesmi uživajo zlato kapljico možje in mladeniči; še žene so ž njimi; celo dekleta ne ostanejo doma. Nekatere med njimi so prav zale in silo postrežljive; tudi jim ni grdo iti časi, posebno ob nedeljah, v krčmo, ako je v hramu poteklo. Kdo bi jim zameril? Vsaka dežela ima svoje šege in običaje.

Možje so si napravili tobaka in Bojec pravi: «Star kotar sem, pa vendar ga rad piti dajem. Človeku na stare dni od vsega, kar je imel, ne ostaja nič drugega kakor ta božji dar; vse prejme sin ali hči.»

Radivoj vpraša: «Pa vendar ne obdelavate sami? Le vino je menda vaše, kolikor si ga izgovorite.»

«Kaj še,» pravi starec; «nograd je moj; v zemljo ga s sabo ponesem, ko bi le mogel ali hotel. Kakor hitro pride nevesta ali zet k domu, niso starši več dolgo ž njima pri eni mizi; to je tako gotovo kakor amen. Pri nas je malo hiš, da bi se ne delili.»

«Tako ni lepo,» rečem jaz, «pri nas skupaj žive do smrti.»

«Tako je le; kaj pa čemo?» odgovori oni. «Svet je hudoben; mladi ljudje radi zaničujejo starega človeka; ne pomislijo, da stara kost je modrost. Po nasih deželah pa le vino gospodari; zanje skrbimo bolj kakor za vso drugo poljščino. Zato pa izgovori vsak oče kos nograda sebi v last, da ga uživa in dene, kamor hoče. Koliko je osebenjkov, da nimajo razen koče in nograda nič; pa vendar hranijo sebe in družino, če niso letine preslabe Kadar pride ujma na trto, potlej seveda je bogpomagaj! Pa saj zdaj tudi več radi ne dade ženiti se na sam vinek.»

Na to pravi Radivoj: «Dolenjci ste dobri ljudje zlatih rok; ali varovati znate premalo.»

«Zakaj?» odgovori Hostnik. «Tačas ga pijemo, kadar je pa kadar smo ga vajeni. Saj mora človek trpeti, preden ga dene v sod: jeseni je plastiti; spomladi se koli, obrezuje in koplje prvič in drugič; nazadnje je pa trganje. Tega se res ne boji nihče, pa vendar je dovoj opravka.»

«Veste kaj,» pravi Končina, «jaz bom pa tudi nekoliko pritegnil, da bi si lahko drugače preùrili. Za najtežje delo ni časi kaplje pri hiši. Pride prva in druga kop; kdo ima tačas moker sod? Prijel pa tudi ne bo nihče za motiko brez pijače; saj ne dobimo delavcev. Kaj nam je početi? Kupujemo ga prekleto drago. V košnji in mlatvi je ravno taka.»

Na to veli Radivoj: «Pozimi pa imate časi hrame odprte na stežaj; kdor mimo ide, pij ga, rad ali nerad. Nekateri še celo kurijo po zidanicah in vsi mraza premrti delajo pokoro pred sodom. Kadar je pa čas okopavati, gotovo se ne oglasi nihče zimskih pomagačev, da bi dejal: ‚Pozimi si ti meni, zdaj pa jaz tebi!'»

«Človek ne sme zapustiti ne sebe ne prijatelja,» zavrne Hostnik. «Ali vsega pa tudi ne popijemo sami; s čim bi potlej davke plačevali?»

«To je tako,» pravi Bojec. «Kako bo človek jeseni brez vina? Zakaj sem pa trpel in guzo napenjal? Poleti je voda dobra; jeseni bi je ne pil za ne vem kaj! Vsakemu najbolj prav služi tako, kakor je vajen. Vse leto sem upal: zdaj sem dežja prosil, zdaj sem se ga bal, posebno v strahu bil zavoljo toče; pa bi še ne smel vedeti, kakovo slast ima? E, pojte, pojte!»

Tara ni poslušala, kaj mi govorimo; menila se je le s pijačo in ugrizačo. Ravno je poldne zazvonilo, kar pridejo po kolovozniku tri babe, ki so peljale kure v Ljubljano. Dve sta vlekli, tretja pa rinila. Ena izmed njih spozna Taro in reče: «Tara, tebi se dobro godi. Me pa vlečemo za žive in za mrtve, ali nihče nam ne veli: ‚Pojte pit!'»

«Pa pojte!» veli Bojec.

Babe hitro podlože voziček in vse tri so bile v hramu, kakor bi trenil. Komaj pijo vsaka enkrat ali pa morda še ne, kar zlodej prinese paglavca, ki je držal bučo vina v roki. Ker je voziček stal brez varuha, naglo odpre kurnik pa izpusti kopune in kokoši, ki so zagnale veliko kokotanje. Raztaknile so se po brajdah in po trtju. Ko babe to začutijo, planejo vse tri čez prag. Kure so ráhtale, babe regljale; pa še Tara jim je pomagala, da se ni vedelo, kdo bolj vpije, babe ali kure. Paglavec se je pa smejal; tudi mi si nismo mogli kaj. Ena srdito poišče ocepek ter zakrepeli na vso moč; ali za dečkom vendar ni potekla; menda je vedela, da ga ne dojde. Tara pa ni le vpila ž njimi, temveč tudi loviti je pomagala. Vse štiri so nekaterikrat zaklicale: «Pit! Pit!» in poskočile sem in tja po vinogradih, preden so vgnale družino do zadnje čopaste jarice, ki v noben kup ni hotela k rokam; zato so jo pa tudi srdito preklinjale. Prva reče: «Bog daj, da bi te lisica požrla!» Druga pristavi: «Pa da bi tudi lisici nič ne zalegla!» Videč, da je vsa lov zastonj, primeta dve za ojesce in najstarejša med njimi se zaroti, da nikdar več ne pojde k Bojcu pit, ako bi jo tudi na kolenih prosil. Tara, že jako rdeča, teka in mencoriti sem ter tja.

(Nadaljevanje sledi)

* t. j. slana; Dolenjec nima te besede